

Bestuursrapportage 2018

Waterschap Zuiderzeeland
Postbus 229
8200 AE Lelystad
telefoon: (0320) 274 911
waterschap@zuiderzeeland.nl
www.zuiderzeeland.nl

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	3
2. PROGRAMMA ALGEMEEN	4
2.1 FUNCTIONELE OVERHEID	4
2.2 ORGANISATIE EN OMGEVING	5
2.3 WATER EN RUIMTE	6
2.4 BEDRIJFSVOERING	7
2.5 VOORTGANG SPECIALE INVESTERINGEN	10
3. PROGRAMMA WATERVEILIGHEID	11
3.1 VEILIGE OMGEVING OM TE WONEN, WERKEN EN RECREËREN	11
3.2 VOORTGANG SPECIALE INVESTERINGEN	15
4. PROGRAMMA VOLDOENDE WATER	16
4.1 WATERSYSTEEM OP ORDE EN WATERPEIL JUIST INGESTELD	17
4.2 DE KANS OP WATEROVERLAST IN HET BEHEERGEBIED IS BEPERKT	18
4.3 DE KANS OP WATERTEKORT IN HET BEHEERGEBIED IS BEPERKT	18
4.4 VOORTGANG SPECIALE INVESTERINGEN	18
5. PROGRAMMA SCHOON WATER	20
5.1 GOEDE KANSEN VOOR FLORA EN FAUNA	20
5.2 GOEDE OPPERVLAKEWATERKWALITEIT	21
5.3 ROBUUST AFVALWATERSYSTEEM, DOELMATIG BEHEERD EN DUURZAAMING	24
5.4 INVESTERINGEN	27
6. FINANCIËN	28
6.1 GEACTUALISEERDE PROGNOSE JAARRESULTAAT 2018	28
6.2 VASTGESTELDE BEGROTINGSWIJZIGINGEN	29
6.3 IN DEZE BERAP VOORGESTELDE BEGROTINGSWIJZIGINGEN	30
6.4 BESTEMMINGRESERVES	31
6.5 INVESTERINGEN	32
6.6 RISICOPARAGRAAF	33
6.7 FINANCIERING/TREASURY	34
BIJLAGE I: INTEGRALE RAPPORTAGE DUURZAAMHEID	35
BIJLAGE II: OVERZICHT VOORTGANG MAATREGELEN	39

1. Inleiding

De Bestuursrapportage geeft het beeld dat de uitvoering over het geheel genomen goed op orde is, de resultaten naar aanleiding van het bestuursprogramma grotendeels behaald zijn, met nog een kleine eindsprint op het vlak van stedelijk water, en grote projecten op het vlak van Waterveiligheid van start gaan. Een bijzondere moment in de bestuursperiode waar afronding en gedegen overdracht aan een nieuw bestuur samenkomen. We hechten de laatste losse eindjes van het bestuursprogramma af en kiezen er bewust voor geen nieuwe ambities uit te werken om zo ruimte te laten aan de ambities van een nieuw bestuur. Maar we zien ook dat prioritering van groot belang is, in financiële zin, maar ook in menskracht. We kunnen niet alle bestaande ambities, projecten en taken tegelijk oppakken, we moeten keuzes maken. Deze bestuursrapportage laat het totaalbeeld van de voortgang op de afspraken uit de meerjarenbegroting zien.

Bestuursrapportage 2018

Dit jaar is gekozen voor een nieuwe opzet voor de Bestuursrapportage, waarin de bijzonderheden (afwijkingen in positieve of negatieve zin) beschreven worden. Door deze werkwijze wordt de focus gelegd op de onderwerpen die aandacht van het bestuur behoeven. Ook is een slag gemaakt in de visualisatie van de voortgang door per programma te werken met voortgangscirkels. Deze cirkels geven per onderwerp aan wat de status is. Het bestuur krijgt zo in één oogopslag een indruk van de stand van zaken binnen een programma.

In de Bestuursrapportage zijn ook de aanbevelingen van de AV-werkgroep Investerings verwerkt, waarbij per programma gerapporteerd wordt op de 'speciale' investeringen en de reguliere investering.

Leeswijzer

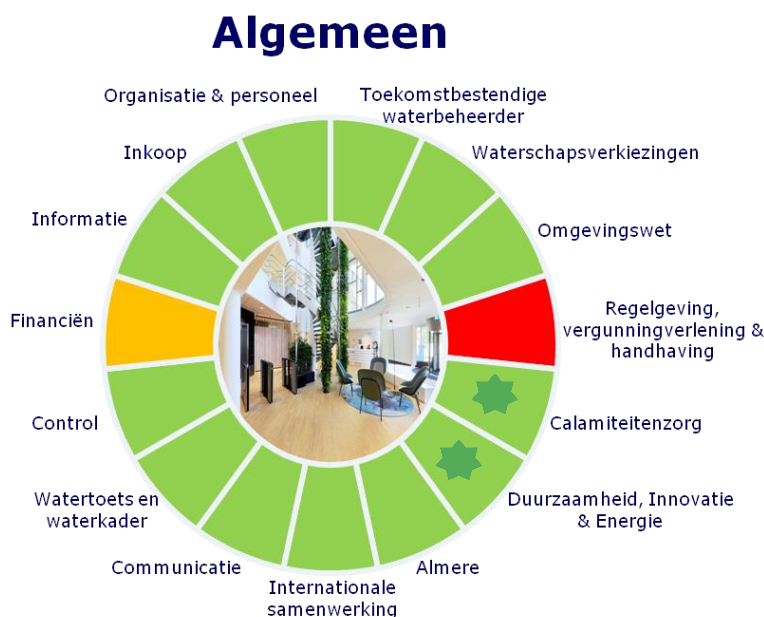
De Bestuursrapportage is opgebouwd uit een aantal programma's. In de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 wordt de voortgang op bijzonderheden binnen de programma's beschreven. In hoofdstuk 6 komen de financiën en risico's aan de orde. De voortgang op de onderwerpen duurzaamheid en energie zijn opgenomen in bijlage I. De voortgang van de maatregelen is aangegeven met behulp van symbolen, zoals hieronder weergegeven. Een totaaloverzicht van deze voortgang is opgenomen in bijlage II.

De betekenis van de symbolen zijn als volgt:

	Realisatie conform meerjarenbegroting
	Realisatie wijkt af van meerjarenbegroting
	Realisatie behoeft bijsturing om einddoel te behalen
	Realisatie nog niet gestart, geen conflict met planning
	Realisatie gerealiseerd en afgerond

2. Programma Algemeen

Het waterschap is continu bezig om opgaven in de veranderende wereld op te pakken. Er worden stappen gezet om een toekomstbestendige organisatie neer te zetten op korte en langere termijn, die voldoende wendbaar en weerbaar is in een veranderende omgeving. We zien dat steeds meer behoefte is aan maatwerkoplossingen, zo ook in stedelijk gebied. Hiervoor wordt op dit moment gewerkt aan een handelingskader, die meer gericht is op de omgeving. Trajecten rondom de Omgevingswet, inkoop en informatie lopen volgens planning. Op het vlak van duurzaamheid ligt het waterschap goed op koers om zijn ambitie rond energieneutraliteit veel eerder te realiseren dan gepland.

2.1 FUNCTIONELE OVERHEAD

ZZL 2045

In 2018 maken we ons inzichten, opgedaan in de vorige fase van het visietraject ZZL2045, eigen en geven we daar samen met het bestuur betekenis aan. Via interviews hebben bestuurders hun visie op de toekomst gedeeld met elkaar en de organisatie, ieder vanuit zijn of haar eigen context. Dit geeft vernieuwende blikken op de toekomst. Deze stap is onderdeel van het geheel om aan het einde van dit jaar en begin volgend jaar afrondende gesprekken te voeren met het bestuur en potentiële toekomstige bestuurders. Op deze wijze proberen we dat wat samen op deze ontdekkingsreis verzameld is, goed over te dragen.

Waterschapsverkiezingen 2019

De voorbereidingen voor de waterschapsverkiezingen verlopen volgens plan. De training 'Bestuurlijk actief bij Waterschap Zuiderzeeland' is in vijf avonden gegeven aan 30 potentiële bestuurders. In deze training is informatie gegeven over het waterschap (de primaire taken) en de bestuurlijke organisatie.

Ook de communicatiecampagne is in voorbereiding. Hierbij wordt de lijn gevolgd van de Unie van Waterschappen. Algemene informatie en de toekomstige opgaven van Waterschap Zuiderzeeland zijn aangereikt aan de politieke partijen. De voorbereidingen met de provincie en de gemeenten zijn opgestart, in het kader van de organisatie van de verkiezingsdag.

Calamiteitenorganisatie in actie

In 2018 zijn we binnen de calamiteitenorganisatie vier keer actief geweest, twee keer voor een storm en een keer voor een brand met vervuild bluswater. De vierde keer is de calamiteitenorganisatie zes weken actief geweest in verband met de droogte en was besluitvorming

tot op bestuurlijk niveau (waterschaps beleidsteam) nodig. Bij het programma Voldoende Water wordt inhoudelijk verder ingegaan op de droogteperiode tijdens de zomer.

Convenant Veiligheid buitendijkse gebieden

Over calamiteiten zijn in het convenant veiligheid buitendijkse gebieden duidelijke afspraken gemaakt; onder andere over de communicatie bij calamiteiten. Het waterschap waarschuwt bewoners van buitendijkse gebieden waar het waterschap een regionale kering in beheer heeft en informeert de daarbij behorende gemeente. In alle andere buitendijkse gebieden, waarschuwt de betreffende gemeente de bewoners.

Groei vergunningen bemoeilijkt het halen van kwaliteitscriteria

Het waterschap heeft als doel om in 2019 volledig te voldoen aan de kwaliteitscriteria Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) Waterbeheer, voortkomend uit de Wet VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving). De kwaliteitscriteria hebben betrekking op meerdere aspecten: rapportage en evaluatie, strategisch beleidskader, operationeel beleidskader, planning en control, voorbereiding, uitvoering en monitoren. Een zeer belangrijk criterium is het tijdig leveren van producten. Het aantal vergunningaanvragen en de complexiteit daarvan is de afgelopen tijd enorm toegenomen, mede als gevolg van de economische groei. In 2018 is een aantal tijdelijke maatregelen genomen, maar zonder verdere bijsturing kan in 2019 niet voldaan worden aan de prestatie-indicator "tijdig beslissen". In 2019 zal het bestuur een voorstel ontvangen om te komen tot structurele oplossingen.

Maatregelen Regelgeving, vergunningverlening en handhaving	2017	2018
Het waterschap gaat uiterlijk in 2019 volledig voldoen aan de kwaliteitscriteria Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) Waterbeheer.		

2.2 ORGANISATIE EN OMGEVING

Innovatief op meerdere gebieden

Op het gebied van innovatie zijn de afgelopen tijd enkele grote projecten opgestart:

- een innovatieve maaiboot wordt binnenkort in gebruik genomen;
- een wilgentenenveld wordt op dit moment aangelegd;
- in samenwerking met TYGRON wordt een overstromingsmodel ontwikkeld op basis van de gaming-technologie;
- de proef met de Aquabattery loopt, waarbij op grote schaal elektriciteit opgeslagen en benut kan worden wanneer we het nodig hebben;
- de TORWASH-techniek op de AWZI Almere;
- de businesscase Grassbloxx, waarin we in een groot consortium 50.000 ton maaisel gaan inzetten voor isolatiemateriaal.

Ook worden samen met het innovatielab innovaties intern opgepakt. Bijvoorbeeld Toon Water, een meetkit waarbij bewoners continu inzicht hebben in de waterkwaliteit via een dashboard in huis of VR experience voor basisscholen, waarbij leerlingen op een aansprekende manier kennis kunnen maken met het werk van het waterschap.

Op weg naar energieneutraliteit

De duurzaamheidsmaatregelen uit het masterplan duurzame energie zijn erop gericht om toe te werken naar een volledig energieneutraal waterschap in 2050. Met het besluit van de AV van 27 maart over de samenwerking met Windpark Hanze kan de doelstelling van een volledig energieneutraal waterschap al in 2023 bereikt worden. In de afgelopen maanden is gewerkt aan de uitwerking van de samenwerking. In oktober is de samenwerkingsovereenkomst tussen waterschap en Windpark Hanze getekend en is de BV opgericht van waaruit het windpark verder gerealiseerd zal worden.

Naast de samenwerking in Windpark Hanze zijn in 2018 ook andere mooie resultaten te melden op het gebied van duurzaamheid.

- Op de AWZI's Almere en Zeewolde zijn zonneweides gerealiseerd. De zonneweides op drie gemalen zijn aanbesteed.
- De slibvergistingsinstallatie Ephyra is begin 2018 opgestart en er wordt gewerkt aan verdere optimalisatie van het gistingproces en de slibverwerking.
- De dialoofase met marktpartijen voor de renovatie en verduurzaming van gemaal Vissering is gestart.

- Op gemaal Buma loopt een pilot in het kader van "Slim Malen", waarbij het lukt om energie onder de gemiddelde marktprijs in te kopen.

Op het gebied van grondstoffen is in februari een belangrijke mijlpaal gezet met de vaststelling van de ontwikkelagenda grondstoffen.

In bijlage I bij deze bestuursrapportage is een integrale rapportage opgenomen over de voortgang van de maatregelen en de realisatie van de energiedoelstellingen uit het masterplan duurzame energie.

Oosterwold

In het voorjaar van 2018 is een nieuwe Samenwerkingsovereenkomst-Water ondertekend, waarin o.a. is afgesproken om een aantal onderzoeken te starten die belangrijk zijn voor de verdere ontwikkeling van het gebied en de geplande evaluatie in 2019. De eerste resultaten van deze onderzoeken hebben laten zien dat er serieuze zorgpunten zijn op het gebied van water. Deze zorgpunten hebben met name betrekking op de waterkwaliteit. De bestaande iba's blijken grotendeels niet te voldoen aan de lozingseisen. Ook is duidelijk geworden dat met de huidige iba's bij een woningaantal van circa 1500 woningen verslechtering van de watersysteemkwaliteit kan optreden. Hierbij is ook rekening gehouden met het zelfreinigend vermogen van water. Dit 'kantelpunt' komt in de eerstkomende jaren dus al in zicht.

Daarnaast is een aantal knelpunten geconstateerd met betrekking tot de governance. Het gaat dan om de buitenproportionele kosten die het waterschap moet maken voor de ontwikkeling van Oosterwold en de wijze waarop de gemeente nu omgaat met de invulling van haar zorgplicht met betrekking tot het inzamelen van afvalwater. In juli en augustus is de AV geïnformeerd over de eerste resultaten van deze onderzoeken. Naar aanleiding hiervan heeft het college afspraken gemaakt met de gemeente over o.a. de handhaving van de iba's en de communicatie met de inwoners en belanghebbenden. Verder wordt er bij de gemeenten en het waterschap op dit moment hard gewerkt aan mogelijke oplossingsrichtingen voor de geconstateerde knelpunten op het gebied van water en wordt er getracht om dit najaar verdere afspraken te maken over een eerlijke kostenverdeling tussen partijen.

2.3 WATER EN RUIMTE

Samen werken aan de inrichting en het beheer en onderhoud van stedelijk water

Met de toegenomen economische groei zien we het aantal en het tempo van ruimtelijke ontwikkelingen in ons gebied toenemen. Dit heeft in het eerste deel van 2018 geresulteerd in circa 30% meer watertoetsaanvragen ten opzichte van voorgaand jaar. Bij diverse grote gebiedsontwikkelingen zoals Almere Oosterwold, Almere Duin, Luchthaven Lelystad en Nieuwe Natuur Schokland is het waterschap intensief betrokken om te adviseren over hoe de onderwerpen waterveiligheid, waterkwaliteit en/of watersysteem meegenomen kunnen worden in de gebiedsontwikkeling. Het waterschap wordt hierin steeds meer gezien, door medeoverheden en initiatiefnemers. Door de economische groei wordt het waterschap meer bevraagd waardoor keuzes gemaakt moeten worden qua mate van betrokkenheid bij ruimtelijke initiatieven. Passend bij de gekozen focus in de Voorjaarsnota, wordt gezocht naar oplossingen vanuit het uitgangspunt om beschikbare middelen zo effectief mogelijk in te zetten. Dit betekent dat het waterschap in bepaalde gevallen kansen om breder invulling te geven aan wateronderwerpen moet laten liggen. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld invulling geven aan een klimaatbestendige inrichting bij grote stedelijke onderhoudsplannen.

Het waterschap wil graag in gesprek met onze gebiedspartners over de kansen die water biedt. Ter ondersteuning van dit gesprek heeft het waterschap een "praatplaat" ontwikkeld. Hiermee maken we interactie inzichtelijk tussen waterdoelen en ruimtelijke en duurzaamheidsdoelen. Deze "praatplaat" is in 2018 gelanceerd en is via de website ook op een interactieve manier te raadplegen.

In 2011 heeft Waterschap Zuiderzeeland met gemeenten Maatwerkovereenkomsten (MWO) voor beheer en onderhoud in stedelijk gebied getekend. Deze zijn begin 2017 op hoofdlijnen geëvalueerd. Uit de evaluatie blijkt duidelijk en indringend dat er aan het beheer en onderhoud zoals het waterschap dat nu uitvoert, andere eisen en wensen worden gesteld. Dit betreft met name de behoefte aan meer maatwerk, gericht op specifiek stedelijk gebruik en intensievere afstemming met de omgeving. Daarom is in 2018 een voorstel uitgewerkt om te komen tot meer

op de omgeving gericht beheer en onderhoud in stedelijk gebied. Dit wordt in het najaar aan de Algemene Vergadering voorgelegd.

Na de lancering van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie in 2017 is het onderwerp zowel qua samenwerking als inhoudelijk verder opgepakt. De samenwerking met de gemeenten is gestart onder de noemer van KlimaatAdaptatie Flevoland (KAF). Dit samenwerkingsverband functioneert als één van de werkregio's onder de vlag van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Inhoudelijk is er onder andere gewerkt aan de voorbereiding en uitvoering van de stresstesten. Het concept "stresstest in één dag" is ontwikkeld en is samen met de gemeente Zeewolde uitgevoerd. De verwachting is dat, na een korte evaluatie, de andere gemeenten ook met dit concept aan de slag willen.

Maatregelen Watertoets en waterkader	2017	2018
Het waterschap streeft naar tijdig signaleren van en inspelen op ruimtelijke initiatieven.		
Het waterschap heeft, uiterlijk in 2018, een visie over water in het stedelijk gebied ontwikkeld over hoe het waterschap omgaat met zijn omgeving bij opgaven in het stedelijk gebied.		

2.4 BEDRIJFSVOERING

Evaluatie en herijking reserve- en schuldenbeleid verschuift naar 2019

Het waterschap heeft al jaren een gezonde financiële positie met een stabiele, beperkte tariefsontwikkeling en een relatief lage schuldenomvang. Om deze positie op lange termijn te kunnen blijven behouden, is inzicht nodig in de omvang en effecten van de toekomstige (investerings)opgaven. Op basis hiervan kan bekeken worden of het huidige reserve- en schuldenbeleid aangepast moet worden. De planning is erop gericht om net na de verkiezingen van 2019 een totaalbeeld te hebben van de potentiële effecten van de (investerings)opgaven op de financiële positie van het waterschap. Op basis daarvan kan vervolgens in de loop van 2019 gestart worden met de evaluatie en (indien nodig) herijking van het reservebeleid. Definitieve besluitvorming vindt vervolgens in 2020 plaats.

Maatregelen Financiën	2017	2018
Begin 2018 wordt het reservebeleid van Waterschap Zuiderzeeland geëvalueerd en indien nodig herzien.		

De informatiestrategie op koers

Het waterschap is net als andere overheden volop in een transitie om diensten digitaal, slimmer, sneller, veilig en toegankelijker beschikbaar te stellen aan zijn omgeving. De zorg voor ons 'digitale waterschap' is even belangrijk als het 'fysieke waterschap'. In de in 2017 vastgestelde informatiestrategie zijn de speerpunten benoemd. De uitvoering van de strategie is op koers, en tegelijk zien we dat de grens van realisatiekracht is bereikt. Nieuwe ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Nieuwe innovaties, voorzien van digitale technologie, met potentiële kansen voor efficiëntere of duurzamere inrichting van ons werk. Samenwerking, landelijk en in de regio blijft een belangrijk middel om dit soort kansen te benutten. Heel specifiek wordt intensivering van de samenwerking met Waterschap Drents Overijsselse Delta verkend, hetgeen (tijdelijk) impact kan hebben op de uitvoering van de strategie. In de [AV van 3 juli](#) bent u hierover geïnformeerd.

Waterschap Zuiderzeeland voldoet tijdig aan vereisten AVG

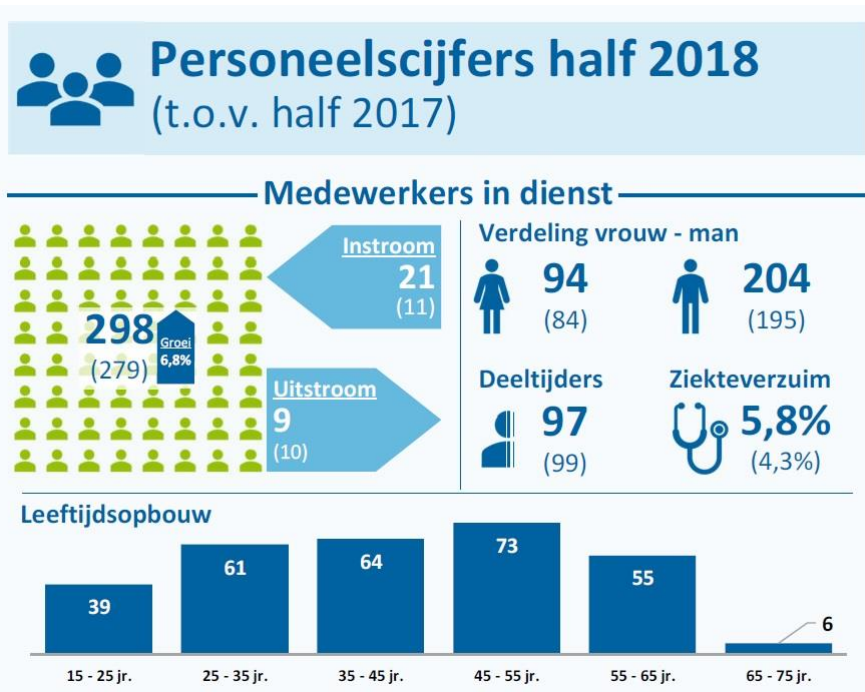
Sinds 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Waterschap Zuiderzeeland voldeed tijdig aan de nieuwe eisen van deze verordening. In het najaar vindt vanuit Het Waterschapshuis een audit plaats in het kader van de AVG. Zuiderzeeland zal vervolgens invulling geven aan eventuele aanbevelingen die hieruit voortkomen.

Organisatie & Personeel

Organisatieontwikkeling

Een veranderende omgeving en interne ontwikkelingen vragen om nieuwe handelingsperspectieven om een toekomstbestendige organisatie neer te zetten die voldoende wendbaar en weerbaar is. Begin 2018 zijn het dagelijks en algemeen bestuur meegenomen in de stappen die daarvoor nodig zijn. Deze ontwikkelingen stellen ook eisen aan hoe de organisatie omgaat met de inzet van arbeid. Met het dagelijks en algemeen bestuur zijn hierover afspraken gemaakt die ondersteunend zijn aan

goed werkgeverschap, rekening houden met arbeidsmarktontwikkelingen en onze (gebieds)opgaven. Via de P&C-instrumenten wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Insteek daarbij is inzicht te geven in de ontwikkeling van de loonsom, inclusief de omvang van het inhuurbudget. Op dit moment is de organisatie bezig met het implementeren van sturen op loonsom.

Aandacht voor ontwikkeling medewerkers

De visie van Zuiderzeeland op leren en ontwikkelen is dat blijvend lerend cruciaal is om goed te anticiperen en te reageren op huidige en toekomstige ontwikkelingen. Leer- en ontwikkelactiviteiten worden voortdurend gevoed en gestimuleerd, onder andere vanuit de eigen ZZL Academie en de Waterkrachtacademie. De eigen verantwoordelijkheid en regie van medewerkers in hun ontwikkeling wordt mede ondersteund door het Persoonsgebonden Basis Budget (PBB) vanuit de cao. Te zien is dat dit budget steeds vaker door medewerkers wordt benut om te werken aan hun persoonlijke ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit.

Nieuwe cao

Na lang onderhandelen is afgelopen zomer een nieuwe cao tot stand gekomen. Met deze nieuwe set van afspraken willen de waterschappen invulling geven aan modern werkgeverschap en medewerkers blijven binden en boeien. De belangrijkste punten uit de nieuwe cao zijn:

- salarisafspraken waarmee wij weer in de pas lopen met onze medeoverheden;
- vereenvoudiging van het Individueel Keuze Budget (IKB);
- mogelijkheid om bovengemiddelde prestaties beter te kunnen belonen;
- ruimte om zelf invulling te geven aan de uitvoering van de gesprekscyclus waarbij een constructieve dialoog tussen medewerker en leidinggevende centraal staat.

Duurzame inzetbaarheid

Er wordt steeds meer ingezet op duurzame inzetbaarheid van het personeel: hoe kunnen we ervoor zorgen dat de personele factor zo productief en gezond mogelijk in alle levensfasen inzetbaar is voor de organisatie. Niet alleen de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de cao vragen hierom, maar ook de verhoging van de pensioenleeftijd en de vervaging van de grens tussen werk en privé. De komende jaren wordt hier, met samenwerkingspartners, invulling aan gegeven.

Vitaliteitmanagement is onderdeel van een bredere context en is één van de bouwstenen voor duurzame inzetbaarheid. Medewerkers kunnen hierbij, ook dit jaar weer, op een laagdrempelige manier kennismaken met activiteiten ter bevordering van gezondheid van lichaam en geest. Daarnaast worden ook in samenwerking met onze arbodienst trainingen georganiseerd gericht op verzuimpreventie en inzetbaarheid. Hierbij ligt de nadruk op het vroegtijdig signaleren van

potentiële inzetbaarheidsproblemen en het stimuleren van het nemen van eigen regie op inzetbaarheid.

Participatiewet

Iedereen die kan werken, maar het op de arbeidsmarkt zonder ondersteuning niet redt, valt onder de Participatiewet. Binnen Zuiderzeeland zijn tot op heden 4 medewerkers (3,6 fte t.o.v. de ambitie: 4,24 fte) aangenomen die vallen onder de doelgroep van de Participatiewet. Begin 2018 zijn extra kansen gecreëerd binnen de aanbestedingscontracten groenvoorziening en schoonmaak. Dit wordt verder voortgezet bij nieuwe aanbestedingscontracten.

Binnen de uitvoering zien we wel knelpunten ontstaan in de extra begeleiding die de doelgroep nodig heeft en coördinatie binnen de organisatie. Bekeken wordt hoe hiermee moet worden omgegaan.

Ziekteverzuim

De afgelopen twee jaar was er sprake van een daling van het ziekteverzuimpercentage. De afgelopen periode is het percentage gestegen. Onze arbodienst geeft aan dat het opvalt dat er relatief veel sprake is van verzuim door psychische klachten, en relatief veel verzuim waarin het werk een meespelende factor is in het verzuim.

Met behulp van onder andere het hiervoor genoemde vitaliteitsprogramma en de samenwerking met onze arbodienst werken we aan het laten dalen van het percentage, zodat we weer aan de vastgestelde norm van 4,5% gaan voldoen.

Wijzigingsvoorstel:

Regelgeving, vergunningverlening en handhaving:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Het waterschap gaat uiterlijk in 2019 volledig voldoen aan de kwaliteitscriteria Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) Waterbeheer.	Maatregel blijft ongewijzigd. Toelichting: In de komende periode wordt gezocht naar structurele oplossingen voor het capaciteitsprobleem. Bij goedkeuring hiervan wordt de betreffende maatregel in 2019 alsnog conform afspraak gerealiseerd.

Financiën:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Begin 2018 wordt het reservebeleid van Waterschap Zuiderzeeland geëvalueerd en indien nodig herzien.	In 2020 wordt het reserve- en schuldenbeleid van Waterschap Zuiderzeeland geëvalueerd en indien nodig herzien. Toelichting: Evaluatie en herziening is afhankelijk van inzicht in toekomstige (investerings)opgaven. Verwachting is dat dit inzicht er net na de verkiezingen is. Vervolgens kan gekeken worden naar het reserve- en schuldenbeleid.

Watertoets en waterkader:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Het waterschap streeft naar tijdig signaleren van en inspelen op ruimtelijke initiatieven.	Toelichting: De betrokkenheid van het waterschap bij ruimtelijke initiatieven wordt bepaald op basis van het zo effectief mogelijk inzetten van middelen. Dit betekent dat het waterschap niet bij alle initiatieven breed betrokken is, maar in gevallen inzet op haar wettelijke taak.
Het waterschap heeft, uiterlijk in 2018, een visie over water in het stedelijk gebied ontwikkeld over hoe het waterschap omgaat met zijn omgeving bij opgaven in het stedelijk gebied.	Toelichting: Het is niet zeker of de visie over water in het stedelijk gebied in 2018 afgerond wordt.

2.5 VOORTGANG SPECIALE INVESTERINGEN

Bij de Voorjaarsnota waren de herinrichting van het buitenterrein en duurzaamheidspakket 3 van Samen Beter Werken gekoppeld en benoemd tot special. In het kader van 'nieuw voor oud' is aan duurzaamheidspakket 3 de randvoorwaarde van 'terugverdienen' toegevoegd. De laatste stap naar een energieneutraal Waterschapshuis kan worden behaald door, in plaats van zonnepanelen op carports op de parkeerplaats, op een ander dak van het waterschap binnen een straal van 10 kilometer rondom het Waterschapshuis zonnepanelen te realiseren. Op die manier wordt invulling gegeven aan de definitie van een energieneutraal Waterschapshuis conform de begrippen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Met de keuze in het kader van "nieuw van oud" worden de herinrichting van het buitenterrein en duurzaamheidspakket 3 losgekoppeld. In de toelichting hieronder wordt daarom alleen ingegaan op de herinrichting van het buitenterrein.

Voortgang Special		Krediet	Financieel	Planning
Herinrichting Buitenterrein		€ 0		
X Onderzoeksfase	X Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Het parkeerterrein is verzakt. Dit geeft problemen met de afvoer van regenwater en het terrein moet o.a. opnieuw bestraat worden. Daarnaast hoort het realiseren van een terras voor het werkcafé nog bij de uitwerking van SBW. De noodzaak om het buitenterrein aan te pakken biedt ook kansen om de entree een passende (open) uitstraling te geven en om met het terrein het goede voorbeeld te geven. We zien mogelijkheden om o.a. de piekmomenten in het parkeren op te lossen en de unieke locatie van het waterschapsterrein tussen park en stad te benutten. En door de manier waarop we dit doen laat het waterschap zien dat we de opgaven niet alleen, maar samen met onze omgeving willen oppakken en zo willen kijken hoe er voor andere partijen ook meerwaarde te halen is. De gemeente is enthousiast over onze ideeën, ziet kansen in het realiseren van watercompensatie die nodig is voor de ontwikkeling van de woonwijk Parkwijk en werkt aan een landschappelijke uitwerking. Op basis van de verdere planvorming wordt een voorstel aan de AV voorgelegd. Dit planvormingsproces vraagt tijd en realisatie zal naar verwachting pas in 2019/2020 zijn. Daarom worden in het najaar van 2018 alvast de grootste knelpunten op het buitenterrein aangepakt. In de investeringsplanning is rekening gehouden met een totale investeringsraming van bijna € 0,6 miljoen.				

Voortgang Special		Krediet	Financieel	Planning
Windpark Hanze		n.v.t.		
Onderzoeksfase	X Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
In maart 2018 heeft de AV onder een aantal voorwaarden ingestemd met het aangaan van een samenwerking met Windpark Hanze voor de realisatie van een windpark. Dit om invulling te geven aan de energiedoelstellingen van het waterschap. De AV heeft tevens ingestemd met het verstrekken van een achtergestelde lening van maximaal € 10 miljoen. In de periode daarna is gewerkt aan de verdere uitwerking van deze samenwerking en de voorwaarden. Het gaat dan o.a. om de vrijwillige transparantie, de opstelling van diverse overeenkomsten (waaronder de aandeelhoudersovereenkomst, de statuten en de leningsovereenkomst) en de uitvoering van het due diligence onderzoek. Op 2 oktober heeft DenH geconstateerd dat de plannen binnen de voorwaarden van het bestuur zijn uitgewerkt en heeft positief over de samenwerking besloten. Hierna zijn de overeenkomsten ondertekend en is de gezamenlijke project-BV opgericht: Windpark Hanze BV. De achtergestelde lening zal in delen verstrekt worden. Het college heeft besloten om het renterisico op de achtergestelde lening af te dekken middels het afsluiten van een lening met uitgestelde storting(en). De komende tijd wordt de realisatie van het windpark vanuit de opgerichte project-BV verder vormgegeven. Belangrijke stappen die hierin de komende tijd gezet worden zijn de vergunningaanvraag en de aanvraag van de SDE-subsidie. Daarna kan gestart worden met de financiering en aanbesteding / contractering voor de bouw.				

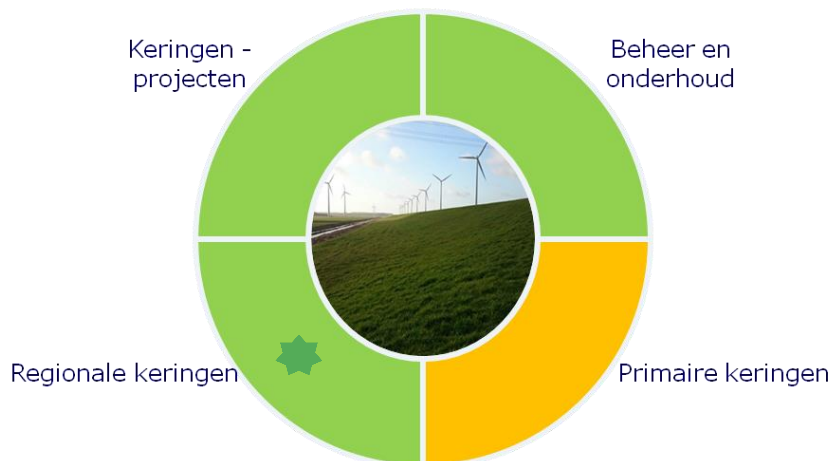
3. Programma Waterveiligheid

Het is veilig wonen, werken en recreëren in Flevoland. Onze dijken vervullen hun belangrijke functie. De zware westerstorm van 18 januari hebben de dijken meer dan goed doorstaan. Het onderhoud is op orde. Een aandachtspunt bij het beheer zijn de toenemende exoten die schade veroorzaken aan de dijkbekleding.

Voor de toekomst willen we onze dijken sterk en stevig houden, daarom zijn we volop aan de slag om onze primaire keringen te beoordelen volgens de nieuwe normen. We merken tegelijkertijd dat dit beoordelingsproces een taaie start kent, waar we van leren. Voor de buitendijkse regionale waterkeringen zijn we aan de slag in het laatste buitendijkse gebied waar we een opgave hebben.

Projecten van derden die eerder 'on hold' stonden, komen nu op gang. Dit vraagt veel inzet van onze medewerkers om de waterveiligheid in deze ontwikkelingen te borgen. Ook het dijkversterkingsproject Drontermeerdijk leidt tot een aantal beleidsmatige vragen waar we mee aan de slag zijn. De kennis die we ontwikkelen kunnen we ook bij toekomstige versterkingsprojecten toepassen. Hierdoor is een aantal minder urgente onderwerpen, als evaluatie van het beleid (waterkeringen en medegebruik, regionale buitendijkse keringen) en de beoordeling van de regionale waterkering Lemmer Zuid, blijven liggen. Die onderwerpen pakken we later op.

Waterveiligheid

3.1 VEILIGE OMGEVING OM TE WONEN, WERKEN EN RECREËREN

Dijken doorstaan droogte

Onze dijken hebben de droogte goed doorstaan. Op verschillende momenten zijn dijkinspecties uitgevoerd. De grasmat was geel en dor en de groei van het gras is tot stilstand gekomen. In de zomerperiode is daardoor niet gemaaid en geruimd. In het kleidek van de Oostvaardersdijk, Ketelmeerdijk en Vossemeerdijk zijn enkele scheuren aangetroffen die in de meeste gevallen niet tot in de zandkern van de dijk liepen. Na de regen aan het eind van de zomer is de grasmat hersteld en zijn de meeste scheuren vanzelf dichtgetrokken. Herstel van enkele grote scheuren is ook opgepakt.

Pacht uit de pas

Een aantal pachters heeft hun pachtcontract opgezegd. Mogelijke redenen hiervoor zijn de verhoogde pacht prijzen (om te voldoen aan marktconformiteit) en de aankondiging van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) dat dijkpercelen niet meer meetellen voor landbouwkundig gebruik. Voor het waterschap betekent dit voor 2018 twee negatieve effecten, namelijk een geringe vermindering van pachtinkomsten en meer maaierwerk. De waterschappen zijn

Maatregelen Beheer en onderhoud	2017	2018
In 2018 evalueren en waar nodig aanpassen van het beleid waterkeringen en medegebruik.		

Op dit moment is één van de belangrijkste onderwerpen binnen waterveiligheid het beoordelen van al onze primaire keringen aan de (nieuwe) overstromingsnormen. In september 2017 heeft de AV ingestemd met het proces 'beoordelen primaire keringen'. Het is niet gelukt om, volgens de planning, in het voorjaar van 2018 een goedkeuring te krijgen van de toezichthouder Inspectie Leefomgeving en Transport voor het traject 8_3: IJsselmeerdijk en een deel Oostvaardersdijk (Knardijk tot de Ketelbrug). Het is een leertraject voor zowel de waterschappen als de toezichthouder. De herziene planning is dat deze goedkeuring voor het traject IJsselmeerdijk voor 1 december 2018 wordt verkregen. In 2018 wordt nu alle inzet gericht op het behalen van deze herziene deadline. Als gevolg hiervan is de start van de voorverkenning voor de IJsselmeerdijk uitgesteld. De herziene planning betekent ook dat het traject 8_1 (Gooimeerdijk, Eemmeerdijk en Nijkerkerdijk) en traject 8_2 (Ijmeerdijk en Oostvaardersdijk) zijn uitgesteld naar 2019.

Uit de ervaring met het beoordelingsproces tot nu toe volgt dat de komende jaren meer onderzoek noodzakelijk is dan eerder gedacht (asfalt- en geohydrologisch onderzoek) en de prijzen hoger liggen (grondonderzoek). De prognose van de (nog te maken) kosten voor de komende jaren wijkt fors af van wat eerder was begroot. In de Algemene Vergadering van september heeft de AV beeldvormend gesproken over een herziene planning en kosten voor de beoordeling van de primaire keringen. In de Algemene Vergadering van 30 oktober wordt een voorstel ter besluitvorming voorgelegd.

Op basis van de beoordeling van de keringen ontstaat naar verwachting een grote versterkingsopgave die in de periode tot aan 2050 gerealiseerd zal moeten worden en die ook een grote impact zal hebben op de organisatie van het waterschap. In 2018 is gestart met het maken van een programmaplan, waarin benodigde kennis, capaciteit en middelen in kaart worden gebracht om deze versterkingsopgave te kunnen realiseren. Dit plan zal in 2019 aan het bestuur worden voorgelegd.

We benutten kansen bij het uitwerken van onze waterveiligheidsopgave

We hebben de ruimtelijke ontwikkelingen goed op het netvlies. Daar waar het koppelen van onze waterveiligheidsopgave aan de ruimtelijke ontwikkelingen maatschappelijke meerwaarde kan bieden, onderzoeken we de mogelijkheden. In de eerste helft van 2018 hebben we een deel van het traject 7_2 ter hoogte van de toekomstige Maritieme Servicehaven Noordelijk Flevoland (MSNF) beoordeeld. Deze beoordeling is wél goedgekeurd door het ILT, zodat een koppeling van de waterveiligheidsopgave met dit project mogelijk blijft. De kansen hiertoe worden nader onderzocht. Dit project is aangemeld voor het voorlopige Hoogwaterbeschermingsprogramma 2019-2024.

Maatregelen Primaire keringen - nieuwe normering	2017	2018
Uiterlijk 2022 beoordeelt het waterschap alle primaire waterkeringen aan de nieuwe veiligheidsnormen en brengt op basis daarvan indicatief de hieruit voortvloeiende opgave in beeld.		

Status voormalige C-keringen duidelijk

Met de nieuwe normen vervalt de primaire status voor de waterkeringen tussen de Kadoelerkeersluis en Blokzijl. Tot 1 januari 2019 geldt een overgangstermijn voor deze keringen. De provincie Flevoland wijst naar verwachting de kering in het najaar van 2018 aan als regionale kering. Het Overijsselse deel van de kering zal het waterschap bij een volgende wijziging van de Keur en legger aan het bestuur voorleggen om aan te wijzen als overige kering met dezelfde norm als het Flevolandse deel. Eventuele versterking van de kunstwerken in het Flevolandse deel wordt nog eenmalig betaald vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP). Uit onderzoek blijkt dat het Overijsselse deel van de kering niet versterkt hoeft te worden.

Nieuwe regionale kering Havenkwartier Zeewolde

Gemeente Zeewolde ontwikkelt het Havenkwartier. De primaire kering wordt omgelegd, waarmee een nieuw buitendijks gebied ontstaat. Het buitendijks gebied wordt beschermd door een regionale kering. Door middel van een schutsluis in de primaire kering en een keersluis in de regionale kering wordt een extra vaarverbinding aangelegd tussen de polder en het randmeer. Het waterschap is hierbij betrokken als vergunningverlener en toekomstig beheerder van de omgelegde primaire kering. In najaar 2018 start de uitvoering.

Aan de slag in laatste buitendijkse gebied

Het buitendijks gebied Haven Zeewolde is de laatste van de tien gebieden waar het waterschap de kering eenmalig op orde brengt. In dit gebied is één deelgebied afgerond (deelgebied Noordereiland). Voor de andere twee deelgebieden (Pluuthaven en de Rede) starten de werkzaamheden eind 2018 en rondt het waterschap de werkzaamheden af in het eerste kwartaal van 2019.

Voor veertien andere buitendijkse gebieden en toekomstige buitendijkse ontwikkelingen heeft provincie Flevoland in 2017 het provinciale beleid herijkt. Kern van het nieuwe beleid is dat er meer ruimte is voor alternatieve oplossingen voor het borgen van de waterveiligheid in de plaats van een regionale kering, zoals het op hoogte aanleggen van bebouwing. De herijking sluit goed aan op onze visie en belang bij buitendijkse ontwikkelingen. Uit het herijkte beleid volgt dat de status en norm van de veertien gebieden in het najaar van 2018 worden geschrapt uit de provinciale verordening. Ook de norm van één van de tien gebieden waar het waterschap nu nog verantwoordelijk voor is, het gebied de Eemhof, wordt geschrapt uit de provinciale verordening. Hier is de waterveiligheid voldoende geborgd door het vloerpeil van het gebouw in het gemeentelijk bestemmingsplan vast te leggen.

De buitendijkse gebieden zijn in 2018 voor de tweede maal getoetst aan de provinciale veiligheidsnormen. Hieruit volgt dat alle buitendijkse gebieden voldoen aan de norm, met uitzondering van de hierboven beschreven benodigde versterking in Zeewolde.

Maatregelen Regionale keringen	2017	2018
Het waterschap zorgt ervoor dat alle door de provincie aangewezen regionale buitendijkse keringen in 2018 voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland.		
In 2018 evalueert het waterschap het waterschapsbeleid en de beleidsregels voor de regionale buitendijkse keringen.		

Waterschap Zuiderzeeland beoordeelt de regionale waterkering bij Lemmer-Zuid uiterlijk in 2018.

Drontermeerdijk onderweg naar Projectplan Waterwet

De Drontermeerdijk bevindt zich in het effectgebied van de bypass bij Kampen (het project IJsseldelta-Zuid). Met de versterking van de Drontermeerdijk borgen we de waterveiligheid van Flevoland bij inzet van de bypass en verwijdering van de Roggebotsluis.

Het Rijk heeft op verzoek van de regio besloten tot versnelde uitvoering van onder andere de versterking van de Drontermeerdijk met daarop de N306. Waterschap Zuiderzeeland is hiervoor de uitvoerende partij. De kosten worden door het Rijk betaald. In 2017 is geconstateerd dat we fors meer geld nodig hebben om de planuitwerking te kunnen uitvoeren. Begin 2018 is met het Rijk afgesproken dat de extra benodigde middelen vergoed worden bij de projectbeslissing (MIRT 3).

De planuitwerkingsfase loopt door tot eind 2019. Eind 2018 wordt het ontwerp Projectplan Waterwet ter inzage gelegd. De Algemene Vergadering neemt in 2019 het definitieve besluit over het Projectplan Waterwet. Parallel hieraan worden de contractdocumenten opgesteld en de kwaliteitstoetsen vanuit het HWBP uitgevoerd. De verwachting is dat in het eerste halfjaar van 2020 het werk in uitvoering wordt genomen. In 2021 is de dijk versterkt.

Maatregelen Keringen - Projecten	2017	2018
In 2018 wordt een besluit genomen over het al dan niet aanwijzen van kades als overige kering.		

Wijzigingsvoorstel:

Beheer en onderhoud:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
In 2018 evalueren en waar nodig aanpassen van het beleid waterkeringen en medegebruik.	Uiterlijk in 2021 evalueren en waar nodig aanpassen van het beleid waterkeringen en medegebruik. Toelichting: De uitvoering van projecten (zoals MSNF, Havenkwartier, Drontermeerdijk, kruising Ganzenweg - Knardijk) binnen waterveiligheid heeft een aantal (beleidsmatige) vragen opgeleverd die met voorrang zijn opgepakt. Het is daarom niet gelukt om, binnen de beschikbare capaciteit, deze evaluatie op te pakken. Ook in 2019 komen uit de genoemde projecten (beleidsmatige) vragen voort. De maatregel is niet urgent en is daarom geherprioriteerd naar 2020 en 2021. De evaluatie wordt gecombineerd opgepakt met de evaluatie van het waterschapsbeleid voor de regionale buitendijkse keringen.

Primaire keringen - nieuwe normering:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Uiterlijk 2022 beoordeelt het waterschap alle primaire waterkeringen aan de nieuwe veiligheidsnormen en brengt op basis daarvan indicatief de hieruit voortvloeiende opgave in beeld.	Geen wijziging van de maatregel. Toelichting: De maatregel wordt naar verwachting behaald. In 2022 hebben we al onze primaire keringen beoordeeld. De jaarplanningen zijn echter herzien en geplande activiteiten in 2018 zijn doorgeschoven. Ook blijkt in de komende jaren meer onderzoek nodig te zijn en zijn de prijzen hoger. De Algemene Vergadering heeft hiervoor een apart voorstel ontvangen in september.

Regionale keringen:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Het waterschap zorgt ervoor dat alle door de provincie aangewezen regionale buitendijkse keringen in 2018 voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland.	Het waterschap zorgt ervoor dat alle door de provincie aangewezen regionale buitendijkse keringen in 2019 voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland. Toelichting: Voor het deelgebied Pluuthaven (in Zeewolde) is uitvoering in september 2018 gestart en ronds het waterschap de werkzaamheden begin 2019 af. Voor het deelgebied de Rede (in Zeewolde) start uitvoering in november 2018 en ronds het waterschap de werkzaamheden in maart 2019 af. Na afronding van deze twee projecten, voldoen alle regionale keringen aan de provinciale eisen.
In 2018 evalueert het waterschap het waterschapsbeleid en de beleidsregels voor de regionale buitendijkse keringen.	Uiterlijk in 2021 evalueert het waterschap het waterschapsbeleid en de beleidsregels voor de regionale buitendijkse keringen. Toelichting: De uitvoering van projecten (zoals MSNF, Havenkwartier, Drontermeerdijk, kruising Ganzenweg - Knardijk) binnen waterveiligheid heeft een aantal (beleidsmatige) vragen opgeleverd die met voorrang zijn opgepakt. Het is daarom niet gelukt om, binnen de beschikbare capaciteit, deze evaluatie op te pakken. Ook in 2019 komen uit de genoemde projecten (beleidsmatige) vragen voort. De maatregel is niet urgent en is daarom geherprioriteerd naar 2020 en 2021. De evaluatie wordt gecombineerd opgepakt met de evaluatie van het waterschapsbeleid voor de primaire keringen.
Waterschap Zuiderzeeland beoordeelt de regionale waterkering bij Lemmer-Zuid uiterlijk in 2018.	Waterschap Zuiderzeeland beoordeelt de regionale waterkering bij Lemmer-Zuid in 2019. Toelichting: De toetsingsvoorschriften van de provincie Friesland zijn in de zomer van 2018 opgesteld. In plaats van het oorspronkelijke plan dat de beoordeling in 2018 zou zijn afgerond, loopt dit door naar 2019. Begin 2019 is duidelijk welke vervolgstappen nodig zijn voor deze kering.

Keringen - Projecten:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
In 2018 wordt een besluit genomen over het al dan niet aanwijzen van kades als overige kering.	In 2019 wordt een besluit genomen over het al dan niet aanwijzen van kades als overige kering. Toelichting: In het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland liggen verschillende kades die soms belangrijk zijn in het voorkomen van wateroverlast. In de huidige situatie zijn de instandhouding en het beheer van de kades echter niet geborgd. Op basis van urgentie is de personele capaciteit in de eerste helft van 2018 ingezet voor primaire keringen en beleidsvragen vanuit uitvoeringsprojecten. Dit najaar wordt gestart met deze activiteit. De AV wordt in 2019 een voorstel aangeboden over de toekomstige status van de kades.

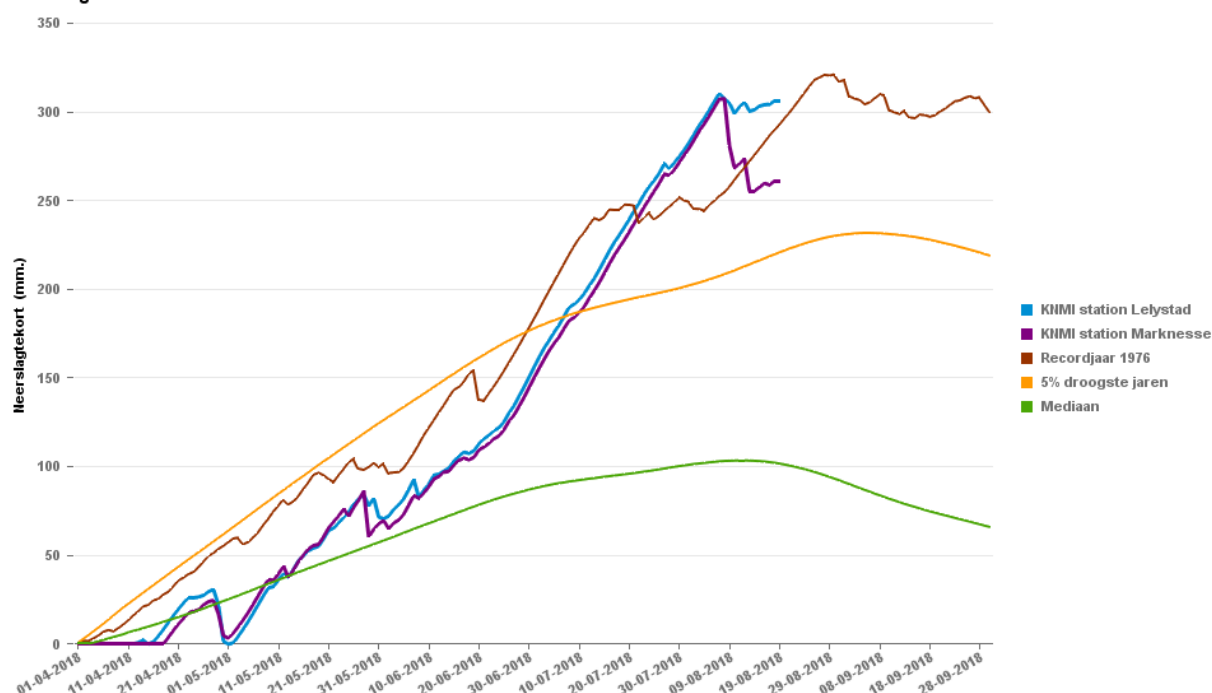
3.2 VOORTGANG SPECIALE INVESTERINGEN

Bij de voorjaarsnota is het project IJsselmeerdijk benoemd als speciaal project. Als gevolg van het feit dat de beoordeling van het dijktraject naar achteren is geschoven, is ook de voorbereiding van de versterking nog niet gestart en daarom is er nog niets te melden over de voortgang hiervan.

4. Programma Voldoende water

Zowel droogte als wateroverlast zijn actuele thema's. Enerzijds hebben gebieden in Nederland dit jaar te maken gehad met zeer intensieve neerslag en veel wateroverlast. Dit soort buien kunnen ook in het beheergebied van Waterschap Zuiderzeeland vallen. Anderzijds waren juni, juli en augustus zeer droge maanden. Het neerslagtekort was groter dan in het recordjaar 1976 (zie onderstaande figuur). Door de permanente kweldruk en grote inzet van opzichters om het water op de juiste plek te krijgen heeft Waterschap Zuiderzeeland relatief weinig last van de droogte gehad. Dit in tegenstelling tot andere waterschappen. De droogte heeft wel een aantal kwetsbaarheden blootgelegd, zoals de beschikbaarheid van grondwaterpeilen, die opgepakt moeten worden. Tevens was de droogte een bevestiging van de meerwaarde van de samenwerking tussen de waterbeheerders in het IJsselmeergebied in het kader van het Deltaprogramma. De verwachting is dat periodes van droogte door klimaatverandering vaker voor gaan komen en langer worden. Ook Waterschap Zuiderzeeland moet zich opmaken voor intensievere neerslag én langere periodes van droogte.

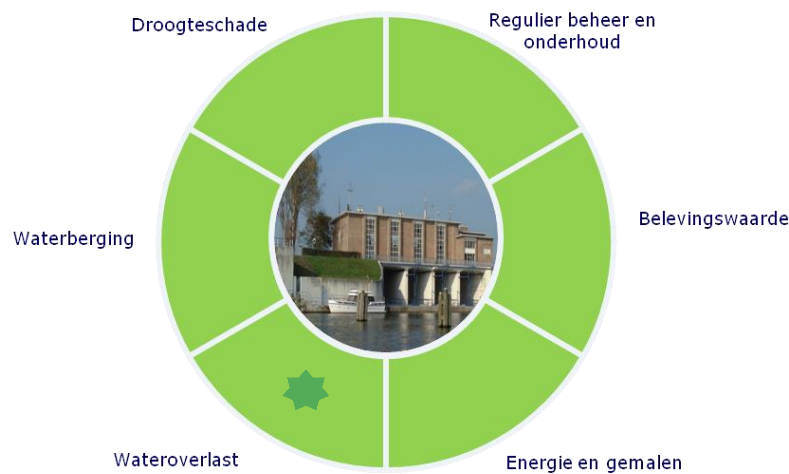
Neerslagtekort 2018

Belangrijke mijlpaal die is behaald is het besluit over de maatregelen in het watersysteem in het bodemdalingsgebied zuidwest Emmeloord. Daarnaast levert Waterschap Zuiderzeeland een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van verschillende projecten in het kader van nieuwe natuur, waaronder Schokland en Noorderwold/Eemvallei.

Het proefgebied rond de vangst van muskusratten in Lelystad is weer 'schoon' van muskusratten en het beheer en onderhoud van watergangen en objecten verloopt volgens planning. Een mooi resultaat is het vaststellen van de ontwerp 'legger watersystemen' dit voorjaar. Momenteel worden de binnengekomen zienswijzen verwerkt.

Voldoende Water

4.1 WATERSYSTEEM OP ORDE EN WATERPEIL JUIST INGESTELD

Groenblauwe diensten: nog onvoldoende voortgang

Participatie van ingelanden bij het onderhoud van tochten en gebruik van maaisel voor bodemverbetering was een speerpunt in het bestuursprogramma, dat in de vorm van nog te ontwikkelen groenblauwe diensten kan worden uitgevoerd. Er is onvoldoende voortgang op dit onderwerp, waarbij de ingewikkeldheid en nieuwigheid van het stelsel agrarisch natuurbeheer mede oorzaak zijn van het niet goed van de grond komen van groenblauwe diensten in de periode 2016-2018.

Na 2021 treedt een nieuw Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) in werking. Verwacht wordt dat het gebruik van groenblauwe diensten in deze periode zeker een vervolg zal krijgen. Dat maakt dat het onderwerp wellicht opnieuw aan bod zal komen in de nieuwe bestuursperiode.

Watersysteem houdt stand in extreme weersituaties

Na de 2 voorjaarsstormen in januari en enkele hevige buien kampt Flevoland in juni, juli en augustus met een extreme droogte. Mede dankzij goed beheer en onderhoud van het watersysteem zijn er geen grote problemen opgetreden.

De verkenning van de mogelijkheden van flexibel peilbeheer is nog niet gestart. Deze wordt uiterlijk in 2020 uitgevoerd.

Maatregelen Zorgplicht Voldoende water	2017	2018
Het waterschap zoekt vanaf 2017 naar mogelijkheden om, in een deel van ons beheergebied, aangelanden te laten participeren in beheer en onderhoud van het watersysteem. Uiterlijk in 2019 moet duidelijk zijn wat de gewenste manier van werken is.	●	●
In 2018 verkent het waterschap de mogelijkheden van flexibeler peilbeheer.	●	●

Mooie tussentijdse resultaten met "slim malen" bij gemaal Buma

De gemalen van Waterschap Zuiderzeeland draaien op dit moment zoveel mogelijk 's nachts op het daltarief. In de toekomst zullen de energietarieven echter steeds meer bepaald worden door de variatie in de beschikbaarheid van zon- en windenergie. Door gemalen in te zetten op momenten dat er veel duurzame energie beschikbaar is (vanuit zon en wind) kan een actieve bijdrage worden geleverd aan de verduurzaming en kunnen ook kostenbesparingen gerealiseerd worden. In dit kader vindt er op gemaal Buma in 2018 een pilot plaats in het kader van het landelijke onderzoeksproject "slim malen". De energie voor gemaal Buma wordt op uurbasis ingekocht op de APX-markt. Tussentijdse resultaten laten zien dat het waterschap erin slaagt om de energie in te

kopen op het moment dat er een piek is in de beschikbaarheid van energie en het prijsniveau van de ingekochte energie onder de gemiddelde marktprijs ligt. In het najaar vindt een evaluatie plaats. Tegelijkertijd is er ook een behoefte om richting toekomst meer continu te sturen op waterpeil, wat tot frictie zou kunnen leiden met de meest gunstige inkoopmomenten.

Een aanvullende stap kan zijn om samen met netbeheerders te onderzoeken in hoeverre flexibel inzetten van gemalen kan bijdragen aan het beperken van "onbalans" op het netwerk en in hoeverre daar vergoedingen tegenover kunnen staan.

4.2 DE KANS OP WATEROVERLAST IN HET BEHEERGEBIED IS BEPERKT

Besluit maatregelen bodemdalingsgebied

In het bodemdalingsgebied ten zuidwesten van Emmeloord is al jaren sprake van een wateropgave. Na een intensief gebiedsproces is een besluit genomen over een maatregelenpakket om de effecten van deze wateropgave, ondanks de voortgaande bodemdaling, zoveel mogelijk te beperken. De maatregelen bieden verlichting voor het huidige landgebruik en geven betrokkenen meer tijd om invulling te geven aan de benodigde transitie in het grondgebruik.

4.3 DE KANS OP WATERTEKORT IN HET BEHEERGEBIED IS BEPERKT

Geen bijzonderheden

Wijzigingsvoorstel:

Zorgplicht Voldoende Water:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
In 2018 verkent het waterschap de mogelijkheden van flexibeler peilbeheer.	In 2020 verkent het waterschap de mogelijkheden van flexibeler peilbeheer. Toelichting: De verkenning van de mogelijkheden van flexibel peilbeheer is nog niet gestart. Deze wordt uiterlijk in 2020 uitgevoerd.

4.4 VOORTGANG SPECIALE INVESTERINGEN

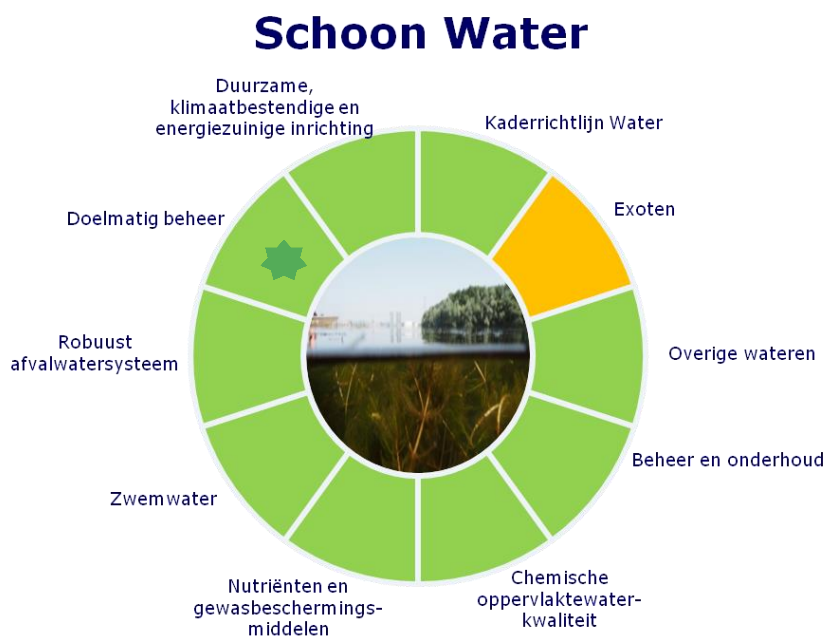
Voortgang Special		Krediet (voorbereiding)	Financieel	Planning
Renovatie / verduurzaming Vissering		€ 725.000	€	😊
Onderzoeksfase	X Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
Bij de renovatie en verduurzaming van gemaal Vissering daagt Waterschap Zuiderzeeland marktpartijen uit om met de beste oplossingen te komen op het gebied van duurzaamheid en energie-efficiëntie. De ambitie is om één van de meest duurzame gemalen ter wereld in zijn soort te realiseren. Betrouwbaarheid en beschikbaarheid staan daarbij voorop. In het AV-besluit van 29 mei zijn de (financiële) kaders van het project vastgesteld en zijn extra financiële middelen aangevraagd voor de voorbereidingsfase. Na een intensieve voorbereiding is in juni gestart met de dialoofase. Daarmee loopt het project conform planning. Zorgvuldigheid is belangrijk in de voor Zuiderzeeland nieuwe wijze van aanbesteden. De AV is in september geïnformeerd dat de dialoofase is gestart en conform planning verloopt. Tevens is de AV geïnformeerd over de opgestelde en uitgevoerde maatregelen om de juridische risico's te beheersen.				

Voortgang Special		Krediet (verbreding vliegtuig-d tocht)	Financieel	Planning
Maatregelen Bodemdalingsgebied Zuid-West Emmeloord		€ 400.000	€	😊
Onderzoeksfase	X Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	Nazorgfase	Afgerond
In juli heeft de AV ingestemd met een tweetal maatregelen in het bodemdalingsgebied ten zuidwesten van Emmeloord. Het gaat om de verbreding van de vliegtuig-d-tocht en de realisatie van voortstuwers, onder voorwaarde van verkrijging van POP-3 subsidie. Het deel met betrekking tot de verbreding van de vliegtuig-d-tocht is op dit moment in voorbereiding. De verwachting is dat oplevering van werkzaamheden half 2019 kan plaatsvinden. In september is de POP3 subsidie aangevraagd voor de voortstuwers. De verwachting is dat de beschikking begin 2019 wordt ontvangen. De uitvoering van de werkzaamheden voor dit deel zal naar verwachting doorlopen in 2020.				

5. Programma Schoon Water

De aantrekkende economie en het bestuur dagen de organisatie uit om binnen de beschikbare budgetten de gewenste resultaten te bereiken. Onder invloed van deze ontwikkeling zal o.a. de aanleg van de duurzame en natuurvriendelijke oevers moeten worden getemporiseerd. Daarbij komt de extra uitdaging, die van de bestrijding van het toenemende aantal exoten (soorten en areaal). Deze exoten doen een aanval op de realisatie van onze primaire zorgplichten en vragen om een extra beheersinspanning. Een derde uitdaging is die van de wens om het water zo zuiver mogelijk te houden en de toenemende druk van microverontreinigingen. In Rijn-Oost-verband wordt onderzoek gedaan naar een passend en reëel antwoord (technieken, impact).

Door onderzoeken, pilots en het intensiveren van de samenwerking nemen in de afvalwaterketen het inzicht en de sturingsmogelijkheden gestaag toe. De uitvoering ligt op schema. Na bestuurlijke besluitvorming vanuit strategische overweging of beperkte middelen is een enkel onderdeel opgeschort. Bijvoorbeeld het Beleid afvalwater buitengebied en de implementatie van het persleidingenbeheerplan. De investering in de samenwerking werpt zijn vruchten af nu de tijd rijp lijkt te zijn om de afspraken aan het papier toe te vertrouwen. Denk aan Luchthaven Lelystad en de samenwerking in de SAF.

5.1 GOEDE KANSEN VOOR FLORA EN FAUNA

Waterschap op koers met aanleg duurzame en natuurvriendelijke oevers

De AV heeft in 2017 besloten om in de planperiode 2017-2021 versneld 125 km duurzame oevers aan te leggen. De aanleg van duurzame oevers is in volle gang. De aanleg van de kilometers voor het project 'Grote Trap' zal naar verwachting deels doorschuiven naar 2019 vanwege een discussie met de aannemer. Van de totale opgave van 125 km is eind 2018 27,7 km aangelegd (5,7 km in 2017 en 22 km in 2018). Deze kilometers zijn exclusief de 12,8 km van het project 'Grote Trap'.

De aanbestedingen voor de aanleg van duurzame en natuurvriendelijke oevers hebben geleid tot hogere kosten per kilometer dan begroot op basis van de gehanteerde kengetallen. De voornaamste oorzaak voor de prijsstijging ligt bij de ontwikkelingen in de markt.

Geconstateerd is dat het door deze ontwikkelingen niet lukt de opgave van 125 km duurzame oevers binnen het door de AV beschikbaar gestelde budget te realiseren. Voor 2018 heeft het college van DenH besloten om 6,7 km minder aan te leggen, zodat het budget voor 2018 niet wordt overschreden.

De organisatie heeft vier varianten onderzocht voor aanleg van duurzame oevers. Op basis hiervan heeft het college de voorkeur voor 'Budget 2017 leidend', met als consequentie dat het aantal aan te leggen kilometers duurzame oever in de periode tot 2021 wordt beperkt tot 102,5 km.

De keuze voor deze variant past binnen de kaders van de Voorjaarsnota 2019-2022. Het aan de subsidieaanvraag gekoppelde aantal aan te leggen kilometers (110 km) wordt met deze variant niet behaald. De kosten van de niet aangelegde kilometers zullen worden doorgeschoven naar de Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) na 2021.

Vaker overlast door exoten

Steeds vaker duiken invasieve exoten op die overlast veroorzaken. Zo staan de Japanse duizendknoop en de reuzeberenklauw op een aantal locaties op onze dijken en wordt de waterplant ongelijkbladig vederkruid in het stedelijk water van Emmeloord aangetroffen. De exoten op de waterkering zijn schadelijk, omdat ze de dijkbekleding kapot maken. Europese en landelijke regels verplichten ook tot bestrijding. Dit jaar heeft het waterschap, na afstemming met medeoverheden, verschillende milieuvriendelijke bestrijdingstechnieken toegepast, zoals branden of afdekken van de exoten. Dit leidt nog tot onvoldoende resultaat. Het college heeft daarom voor de Japanse duizendknoop een ontheffing aangevraagd voor het gebruik van een chemisch bestrijdingsmiddel. De verwachting is dat de benodigde bestrijdingsinzet de komende jaren zal toenemen.

In 2018 wordt verder gewerkt aan een aanpak voor exoten voor de komende jaren passend binnen de Europese regelgeving. In 2017 is hier een begin mee gemaakt. De aanpak wordt afgestemd met de gebiedspartners, waaronder in het bijzonder de provincie Flevoland aangezien deze een coördinerende rol heeft wat betreft exotenbestrijding.

Daarnaast verstrekt het waterschap informatie over de gevolgen van het bewust en onbewust uitzetten van exotische dieren en planten.

Inzet maaisel als bodemverbeteraar komt nog niet van de grond

In 2018 zijn verschillende initiatieven voor inzet van maaisel als bodemverbeteraar op haalbaarheid onderzocht. Een mogelijke pilot rond de Wisenttocht, waarbij het de bedoeling was duurzaam slootkantenbeheer, bufferzones, gezamenlijk composteren en benutten van de compost voor bodemverbetering te combineren tot een pilot met 5 deelnemers, bleek financieel niet haalbaar.

Zowel Landschapsbeheer Flevoland als het Flevolands Agrarisch Collectief (FAC) had een POP3-aanvraag ingediend, waarvan gebruik van maaisel als bodemverbeteraar onderdeel was. Beide POP3-aanvragen zijn echter om administratieve redenen afgewezen. Het is nog onzeker of het FAC en Landschapsbeheer een POP3 aanvraag zullen indienen.

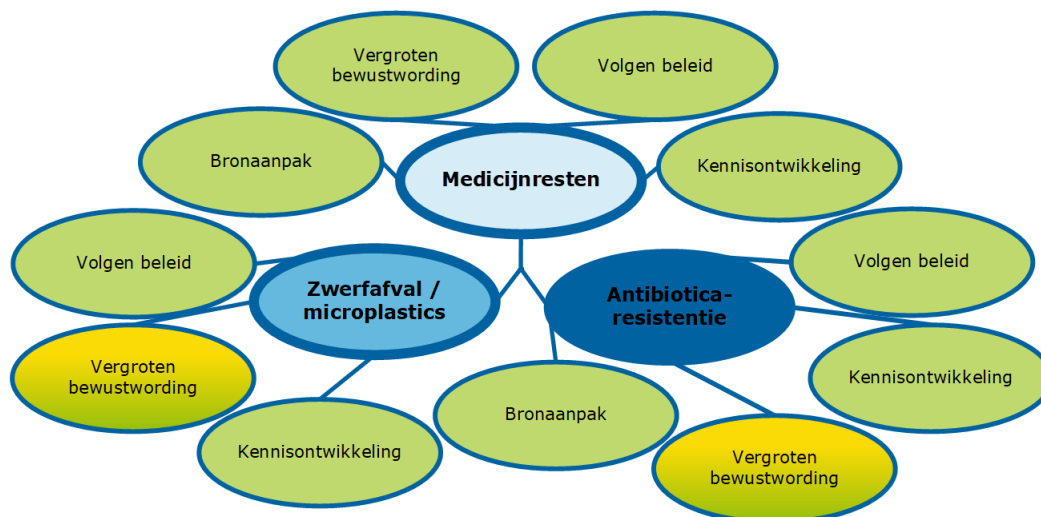
Innovatieve maaiboot goed voor de biodiversiteit

Gebleken is dat de innovatieve maaiboot veel voordelen heeft ten opzichte van de inzet van een traditionele maaiboot. Niet alleen wordt er meer maaisel uit het water verwijderd, ook de zuurstofhuishouding wordt minder verstoord, woekersoorten krijgen minder kansen en pieken van meststoffen worden voorkomen. Dit voorkomt onnodige sterfte van vis en andere waterdieren. Dit heeft weer een positief effect op de biodiversiteit.

De innovatieve maaiboot is vanaf 2018 ingezet voor het maaien van ondergedoken waterplanten in delen van het stedelijk water van Lelystad en Emmeloord. De komende jaren zal verder verkend worden of een bredere inzet, ook in het landelijk gebied, mogelijk is en wat de financiële consequenties hiervan zijn.

5.2 GOEDE OPPERVLAKTEWATERKWALITEIT

De inzet van het waterschap rondom de problematiek van nieuwe stoffen (medicijnresten, microplastics, zwerfafval en antibioticaresistentie) in het oppervlaktewater is na vaststelling van de nota waterkwaliteit geïntensiveerd. De aanpak is met name gericht op voorlichting, het vergroten van de bewustwording, kennisontwikkeling en het via pilots samen met gebiedspartners op zoek gaan naar mogelijkheden voor emissiereductie. In grote lijnen kan gezegd worden dat het waterschap op koers ligt met de invulling hiervan.

De inzameling en de voorlichtingscampagne in Almere bij huisartsen, ziekenhuizen en apotheken is tot nu toe succesvol gebleken: in 2017 is meer dan vijf keer zoveel medicijnafval ingeleverd dan in 2016. In navolging hiervan is het waterschap in gesprek met de gemeenten Noordoostpolder, Lelystad en Urk om te kijken of daar een vergelijkbare bronaankpak mogelijk is.

Verder rondt het waterschap dit jaar de verkenning af naar de relatie tussen de aanwezigheid van medicijnresten in oppervlaktewater en het gebruik van dierlijke mest. Deze studie is eind 2016 gestart in een klein gebied. Tijdens de bemonsteringsperiode in het voor- en najaar van 2016 en 2017 was het erg droog. Uit de analyses bleken middelen wel aantoonbaar in dierlijke mest, maar niet in het oppervlaktewater. In 2018 is een breder onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van diergeneesmiddelen, met lagere rapportagegrenzen. De resultaten laten zien dat de diergeneesmiddelen in agrarisch gebied slechts in zeer lage gehalten worden gevonden; ordegrrootte van ng/l. Dit is een factor duizend lager dan de concentraties van humane geneesmiddelen die aangetroffen worden in de hoofdvaarten in Flevoland (invloed AWZI effluent).

Inmiddels is het waterschap ook gestart met de monitoring van medicijnresten in het oppervlaktewater.

Om de bewustwording over de risico's van microplastics en plastic afval te vergroten, heeft het waterschap, evenals in voorgaande jaren, in maart 2018 op basisscholen in Lelystad activiteiten georganiseerd rondom zwerfafval. Het waterschap werkt hierbij samen met de gemeente Lelystad en de Techchicks Lelystad. Daarnaast is het waterschap betrokken bij een pilot bij een plasticrecyclingsbedrijf in Zeewolde die erop gericht is de emissies van plastic naar het oppervlaktewater te verminderen.

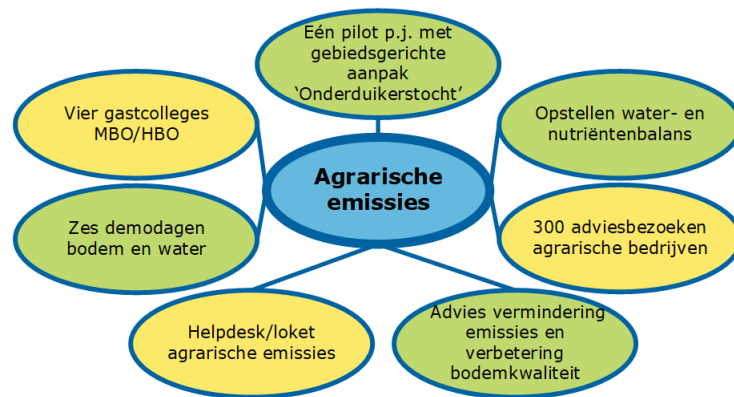
In het kader van antibioticaresistentie is samen met de gemeente Almere en het RIVM een onderzoek gestart naar futaansluitingen op de riolering (hemelwaterafvoer en vuilwaterafvoer). Het doel hiervan is inzicht in de omvang van directe lozing van medicijnresten (waaronder antibiotica) op oppervlaktewater om uiteindelijk de lozingen te kunnen beperken.

Er zullen in 2018 geen regionale campagnes van start gaan met inwoners of partners met betrekking tot zwerfafval of antibioticaresistentie. Verwacht wordt dat hier in 2019 wel kansen voor liggen.

Beperken van agrarische emissies/Gebiedsgerichte aanpak Onderduikerstocht van start

Het waterschap, de provincie en LTO werken binnen het Actieplan Bodem en Water samen met agrariërs aan het (verder) verbeteren van de waterkwaliteit en bodemkwaliteit. Onder de vlag van het ABW worden diverse activiteiten uitgevoerd zoals de aanleg van akkerranden, de organisatie van demonstratiebijeenkomsten en kennisdagen over water en bodem, nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen, de opslag van vaste mest, het project Schoon erf, schone sloot, het project Spaarwater en de gebiedsgerichte aanpak Onderduikerstocht en de uitvoering van adviesbezoeken. Het zwaartepunt ligt op het beperken van emissies van gewasbeschermingsmiddelen naar (oppervlakte)water en bodem.

Met het vaststellen van de nota 'Zicht op waterkwaliteit' is de inzet van het waterschap sinds 2018 geïntensiveerd. De uitvoering van de meeste maatregelen in dit kader ligt op koers. In onderstaande figuur is een overzicht opgenomen van de voortgang van de verschillende maatregelen uit de nota.

In maart en juni 2018 zijn met respectievelijk de akkerbouwsector en de fruitsector demonstratiebijeenkomsten gehouden over maatregelen om emissies van gewasbeschermingsmiddelen van erven (verhard oppervlak) en percelen (land) te beperken. Met de veehouderijsector zijn de waterschappen op landelijk niveau in gesprek over een meetproject om een actueel en nauwkeurig beeld te krijgen van de nutriëntenemissies door afspoelend hemelwater van erven.

Het project 'Onderduikerstocht', dat in 2017 is gestart, wordt uitgevoerd in een gebied met veel normoverschrijdingen van gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater. Doel van dit project is het aantal normoverschrijdingen te verminderen. De ondernemers kunnen via een website zien welke stoffen de norm overschrijden. Na een eerste fase van bewustwording is het de bedoeling dat telers in de loop van 2018 en 2019 water- en bodemmaatregelen gaan nemen om de emissies te beperken. Het project 'Schoon erf, schone sloot' dat met bloembollentelers in Flevoland wordt uitgevoerd, heeft succesvolle resultaten opgeleverd, namelijk 75% emissiereductie van gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater.

Om een beter beeld te krijgen van de herkomst van nutriënten in het oppervlaktewater in Flevoland en daarmee de beïnvloedbaarheid, worden dit jaar na jarenlange monitoring, water- en nutriëntenbalansen opgesteld voor de vijf afdelingen in Flevoland (Hoge, Lage en Tussenafdeling NOP en Hoge en Lage afdeling ZOF).

Op met name nationaal niveau zet het waterschap in op het agenderen van de nutriënten- en gewasbeschermingsmiddelenproblematiek. In verband met de voorbereidingen van het 3e KRW Stroomgebiedbeheerplan en de ontwikkelingen rond de nationale Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater ligt de nadruk op de beperkte mogelijkheden die het waterschap heeft vanuit wet- en regelgeving, en de verantwoordelijkheden van het Ministerie van LNV en de agrarische sector zelf.

Op landelijk niveau zijn partijen die betrokken zijn bij emissiebeperking van gewasbeschermingsmiddelen gestart met het opstellen van een Hoofdlijnenakkoord gewasbescherming Open Teelten. Partijen zijn vertegenwoordigd in de landelijke Werkgroep Emissiereducerende Maatregelen Gewasbeschermingsmiddelen (WEMG), die onder het Bestuurlijk Overleg Open Teelten (BOOT) de werkzaamheden uitvoert.

Vanwege het feit dat de werving van nieuw personeel voor de intensivering pas in mei 2018 is gerealiseerd, zal dit jaar het beoogde aantal adviesbezoeken niet worden gehaald. De realisatie van een helpdesk/loket voor agrarische emissies is eveneens vertraagd.

5.3 ROBUUST AFVALWATERSYSTEEM, DOELMATIG BEHEERD EN DUURZAAMING

Gezond oppervlaktewater en vergaande samenwerking

Hotspotanalyse medicijnresten

Het in 2017 afgeronde modelonderzoek van de STOWA "hotspotanalyse medicijnresten" laat zien dat de AWZI's Lelystad en Almere potentiële hotspots zijn. Deze uitkomsten worden in Rijn-Oostverbond getoetst door een onderzoek naar het verwijderingsrendement van microverontreinigingen op AWZI's. Alle AWZI's van Zuiderzeeland zijn onderzocht en de uitkomsten worden eind 2018 verwacht. Dit onderzoek geeft inzicht in de haalbaarheid en noodzakelijkheid van extra verwijdering van medicijnresten op de zuiveringen.

Samenwerking in de afvalwaterketen (SAF)

In januari 2018 heeft het waterschap samen met de Flevolandse gemeenten, uitgezonderd de Noordoostpolder, een "Bestuursovereenkomst afvalwaterketen Flevoland 2018 – 2024" getekend. Met deze overeenkomst zijn er afspraken gemaakt over de ontwikkeling van een intensievere vorm van samenwerking om te komen tot concrete verbeteringen op de 3 K's (Kwetsbaarheid, Kosten en Kwaliteit). Ook zijn er afspraken gemaakt over integrale planvorming, innovatie en expliciet over het beheer van de rioolgemalen en persleidingen. Ten behoeve van de voortgang is vanuit de SAF een regisseur aangesteld.

In lijn met de afspraken in de Bestuursovereenkomst zullen er voor 2020 afspraken worden gemaakt over het beheer van de rioolgemalen en persleidingen door een regionaal team. Onderdeel van deze afspraken is een (minimale) grens van de zorgplicht voor het transport van het afvalwater en het afschaffen van de verrekening van de exploitatielasten van de hoofdrioolgemalen.

Maatregelen Robuust afvalwatersysteem	2017	2018
Het waterschap stelt in 2018 beleidsregels op voor gebiedsgericht beleid in het buitengebied en voor de afweging centraal/decentraal zuiveren bij nieuwe ontwikkelingen.		
Uiterlijk in 2018 brengt het waterschap de kosten en baten van de verwijdering van nutriënten en medicijnresten op de AWZI's in beeld.		

Slim beheren en beheersen

De afvalwaterzuiveringen blijven goed presteren

De zuiveringsrendementen blijven op hoog niveau. Door de economische groei en een lagere ontwateringsgraad nemen de hoeveelheid slib en de verwerkingskosten toe. Deze ontwikkelingen leiden tot een stijging van de kosten die niet binnen de huidige begroting kan worden opgevangen. Met projecten als Ephyra en Torwash wordt meer energie uit slib gehaald. Naast de bijdrage aan de verduurzamingsdoelstellingen heeft dit ook een reducerend effect op de afvoer van slib.

Een eerlijke kostenverdeling

In de afgelopen periode heeft onderzoek plaatsgevonden naar de oorzaak en de omvang van de discrepantie. Op dit moment ligt de focus op Tollebeek/Urk. Tot op heden blijkt het wel lastig om snel tot concrete resultaten te komen. Daarbij komt het feit dat het nog niet gelukt is om een ontstane vacature op het vlak van heffingstechnologie in te vullen. In het najaar van 2018 wordt er meer duidelijk over de vervolgaanpak om de discrepantie terug te dringen.

In 2018 is de heffingstechnologie overgekomen van GBLT naar het waterschap, met als doel een intensievere samenwerking met de toezichthouders om in het veld de oorzaken van de discrepantie op te kunnen sporen en te corrigeren.

Ontwikkelingen bedrijfsafvalwater

Sinds enkele jaren wordt het waterschap benaderd met vragen vanuit het bedrijfsleven over de verwerking van hun afvalwater. Het verwerken van (extra) bedrijfsafvalwater kan voor het waterschap kansen bieden op o.a. het gebied van efficiency en duurzaamheid.

Om deze reden wordt in 2018 een beleidskader opgesteld dat in de AV van september beeldvormend is besproken en eind 2018 aan de AV ter besluitvorming wordt aangeboden. Het beleidskader is het vertrekpunt om richting te geven aan hoe Waterschap Zuiderzeeland om wil gaan met bedrijfsafvalwater. Het is de bedoeling om in de komende periode te ervaren onder welke voorwaarden Waterschap Zuiderzeeland extra bedrijfsafvalwater kan en wil verwerken.

Toepassing van dit kader vindt o.a. plaats op de visverwerkende industrie bij Urk.

Maatregelen Doelmatig beheer	2017	2018
Het waterschap voert het maatregelprogramma (2014 t/m 2020) uit dat is opgesteld in de Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland voor het behalen van de financiële doelstelling uit het regionaal bestuursakkoord water.		

Klimaatbestendig afvalwatersysteem

Het waterschap heeft als doel het gehele afvalwatersysteem op termijn klimaatbestendig in te richten. Deze bestendigheid bestaat uit de componenten verminderen energieverbruik en het gebruik van duurzame energie zoals vastgelegd in het Masterplan Duurzame Energie, Grondstoffenwinning zoals vastgelegd in de Ontwikkelagenda grondstoffen en het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. De energiereductiedoelstelling voor 2020 is al ruimschoots gehaald. Ephyra levert een belangrijke bijdrage aan deze energiereductie en het verminderen van restslib. Zie hiervoor ook bijlage I: Integrale rapportage duurzaamheid. Na diverse onderzoeken op laboratoriumschaal naar de Torwash-technologie is in 2018 een pilotinstallatie in gebruik genomen op de AWZI Almere. Met deze technologie kan zuiveringsslib zonder toevoeging van hulpstoffen voor een groot deel worden ontwaterd. Ook kan meer biogas uit zuiveringsslib worden gehaald en fosfor als potentiële grondstof worden teruggewonnen. Begin 2019 worden resultaten hiervan verwacht.

Het onderzoek naar de celluloseterugwinning is vanwege het ontbreken van een sluitende businesscase voorlopig opgeschort. Samen met enkele andere waterschappen (koplopergroep Waterschappen) blijft Zuiderzeeland werken aan het uitwerken van twee mogelijke producten voor de afzetmarkt.

Biodiversiteit op AWZI's

In 2018 is geïnventariseerd waar de biodiversiteit op de zuiveringsterreinen kan worden vergroot. Op enkele plekken rondom de zuiveringen worden perken aangelegd met biodiversiteit.

Maatregelen Duurzame, klimaatbestendige en energiezuinige inrichting	2017	2018
Het waterschap stelt in 2017 een grondstoffenstrategie op en realiseert in 2020 een slibstrategie.		

Wijzigingsvoorstel:

Beheer en onderhoud:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Voor 2018 onderzoekt het waterschap hoe het maaisel, dat in landelijk gebied vrijkomt uit het natte profiel van de watergangen, zo snel mogelijk kan worden verwijderd.	In de periode tot 2021 onderzoekt het waterschap hoe het maaisel, dat in landelijk gebied vrijkomt uit het natte profiel van de watergangen, zo snel mogelijk kan worden verwijderd. Toelichting: Vanaf 2018 is de maaiboot ingezet voor het maaien van ondergedoken waterplanten in delen van het stedelijk water van Lelystad en Emmeloord. De komende jaren zal verder verkend worden of een bredere inzet, ook in het landelijk gebied, mogelijk is.

Robuust afvalwatersysteem:	
Oude maatregel	Nieuwe maatregel/argumentatie
Het waterschap stelt in 2018 beleidsregels op voor gebiedsgericht beleid in het buitengebied en voor de afweging centraal/decentraal zuiveren bij nieuwe ontwikkelingen.	Het waterschap stelt in 2021 beleidsregels op voor gebiedsgericht beleid in het buitengebied en voor de afweging centraal/decentraal zuiveren bij nieuwe ontwikkelingen. Toelichting: Deze maatregel staat on hold. Uitwerking is afhankelijk van de implementatie van de Omgevingswet. In het spoor hiervan wordt bekeken hoe, passend bij de Omgevingswet, de beleidsregels vorm moeten krijgen.

Uiterlijk in 2018 brengt het waterschap de kosten en baten van de verwijdering van nutriënten en medicijnresten op de AWZI's in beeld.

Uiterlijk in 2019 brengt het waterschap de kosten en baten van de verwijdering van medicijnresten op de AWZI's in beeld.

Toelichting: het onderzoek is wat vertraagd en naar verwachting begin 2019 gereed. Daarna zal een analyse plaats vinden op de resultaten.

Doelmatig beheer:

Oude maatregel

Het waterschap voert het maatregelprogramma (2014 t/m 2020) uit dat is opgesteld in de Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland voor het behalen van de financiële doelstelling uit het regionaal bestuursakkoord water.

Nieuwe maatregel/argumentatie

Het waterschap richt zich, overeenkomstig de Bestuursovereenkomst afvalwaterketen Flevoland periode 2018 - 2024, in de periode tot 2024 op de vermindering van de kosten en kwetsbaarheid en de verhoging van kwaliteit in de afvalwaterketen.

Toelichting: Maatregel aanpassen naar huidige situatie. De financiële doelstelling uit het regionaal bestuursakkoord water is reeds bereikt. In de komende periode zal het waterschap op basis van de nieuwe bestuursovereenkomst (Bestuursovereenkomst afvalwaterketen Flevoland periode 2018 - 2024) naast de focus op kostenverlaging ook werken aan de vermindering van de kwetsbaarheid en de verhoging van de kwaliteit (o.a. voorspelbaarheid).

Duurzame, klimaatbestendige en energiezuinige inrichting:

Oude maatregel

Het waterschap stelt in 2017 een grondstoffenstrategie op en realiseert in 2020 een slibstrategie.

Nieuwe maatregel/argumentatie

Het waterschap stelt in 2019 een slibstrategie op.

5.4 INVESTERINGEN

Naam speciaal project		Krediet	Financieel	Planning
Renovatie slib Tollebeek incl. realisatie Ephyra.		€ 9.900.000		
Onderzoeksfase	Ontwerp/planfase	Uitvoeringsfase	X Nazorgfase	Afgerond
De opstartperiode Ephyra (6 mnd.) is succesvol verlopen. De installatie voldoet goed en op sommige punten voldeed de installatie al aan de verwachte resultaten van na de optimalisatieperiode. De zuivering is inmiddels een energiefabriek en levert maandelijks 45.000 kWh aan het net. Dit is aanzienlijk meer dan vooraf verwacht. In de komende 18 maanden zal de optimalisatieperiode van start gaan. De ontwaterbaarheid van het Ephyra slib valt tegen, hetgeen extra kosten met zich meebrengt. Er wordt geprobeerd in de optimalisatiefase nog wat verbeteringen aan te brengen, o.a. in de vorm van het doseren van magnesium. Dit was tijdens de opstartfase niet wenselijk i.v.m. de monitoring van de prestaties van de Ephyra-installatie. Tijdens de opstartfase is gebleken dat de slibproductie sneller is gegroeid dan waarmee vooraf rekening is gehouden. De verwachting is dat dit nog verder toeneemt. Om de extra hoeveelheid biogas en de extra hoeveelheid slib veilig en duurzaam te kunnen verwerken en de hoeveelheid slib te ontwateren, zijn naar verwachting aanvullende (investerings)maatregelen nodig. Dit leidt tot hogere kosten, maar biedt mogelijk ook nieuwe kansen op het gebied van verduurzaming en het realiseren van aanvullende besparingen. De komende periode worden scenario's opgesteld hoe het beste met de extra groei kan worden omgegaan. Over scenario's en consequenties ontvangt de AV eind van dit jaar een voorstel. Het afgelopen jaar is op de AWZI Lelystad één van de twee slibstraten omgebouwd. De verwachting was dat de tweede sliblijn op de AWZI Lelystad na de bouwvak kon worden omgebouwd, maar vanwege de extra hoeveelheid slib en de betrouwbaarheid van de slibbewerking is dit uitgesteld. Afhankelijk van te volgen scenario's zal in een later stadium bekeken worden of de tweede straat AWZI Lelystad in stand dient te worden gehouden of wordt geamoveerd. De afgelopen periode zijn al aanpassingen en procesverbeteringen binnen het project Ephyra gedaan. Ook komend halfjaar vinden nog optimalisaties plaats. Deze worden naar verwachting binnen het huidige krediet uitgevoerd. Voor eventuele aanvullende investeringen die nodig zijn om de hoeveelheid slib goed te kunnen verwerken zal extra krediet nodig zijn. Voor het project Ephyra is een tweetal subsidies toegekend. De verwachting is dat de totaal te ontvangen subsidie uitkomt tussen de € 1,5 en € 2,0 miljoen. Hiermee wordt rekening gehouden bij het opstellen van de Meerjarenbegroting. Verder wordt bekeken of er als gevolg van het feit dat de Ephyra-installatie meer energie opwekt dan verwacht, ook een aanvullende belastingteruggave gerealiseerd kan worden.				

6. Financiën

6.1 GEACTUALISEERDE PROGNOSE JAARRESULTAAT 2018

In april 2018 is de eerste prognose van het jaar 2018 opgesteld, over de eerste maanden van het jaar 2018 met een doorkijk naar de rest van het jaar. In de periode tot en met september heeft de AV voor een totaalbedrag van € 23.000 aan begrotingswijzigingen goedgekeurd. De huidige prognose 2018 laat een positief resultaat zien van € 1,4 miljoen. In onderstaande tabel treft u de prognose jaarresultaat 2018 in zijn geheel aan. Hierbij is het verwachte verschil ten opzichte van de primitieve begroting weergegeven in de kolom 'Afwijking'. Onder de tabel wordt ingegaan op de belangrijkste afwijkingen.

TABEL PROGNOSE JAARRESULTAAT 2018 (BEDRAGEN * € 1.000.000)

Omschrijving	Primitieve begroting	Bijgestelde begroting	Prognose	Afwijking t.o.v. primitieve begroting
Exploitatiebudgetten	61,1	61,2	60,8	-0,4
Kapitaallasten	12,8	12,8	12,5	-0,3
Subtotaal netto lasten^{1 2}	73,9	73,9	73,3	-0,7
Belastingopbrengsten ³	-72,4	-72,4	-73,1	-0,7
Dotatie egaliseringsreserve	-1,6	-1,6	-1,6	0,0
Resultaat	0,0	0,0	-1,4	-1,4

¹ Baten wordt aangemerkt met een (-) teken, lasten wordt aangemerkt zonder teken. In de tabel kunnen afrondingsverschillen voorkomen, waardoor het lijkt alsof optellingen niet juist zijn.

² Een positief resultaat wordt aangemerkt met een (-) teken, een negatief resultaat wordt aangemerkt zonder teken.

³ De kosten voor de dotatie voorziening oninbare belastingdebiteuren maken op basis van de vastgestelde meerjarenbegroting onderdeel uit van de netto lasten, maar zijn, omdat deze gegevens door GBLT zijn aangeleverd, in deze tabel opgenomen onder de post belastingopbrengsten.

Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. De bedragen zijn afgerond op € 100.000.

- De lasten voor het zuiveren van afvalwater nemen toe. De lasten voor het verleggen van een persleiding bij Urk bedragen € 0,1 miljoen, door een hogere aangeboden vuillast stijgen de onderhoudslasten met € 0,1 miljoen en de lasten van slibverwerking met € 0,2 miljoen. Er wordt een besparing van € 0,1 miljoen op energiereductie gerealiseerd door het eerder in gebruik nemen van de zonnepanelen op de zuiveringen Almere en Zeewolde.
- De stormen van 3 en 18 januari en de droogtebestrijding zorgen samen voor € 0,1 miljoen hogere kosten dan begroot voor calamiteiten.
- De lasten van de HWBP solidariteitsbijdrage zijn door indexatie € 0,2 miljoen hoger dan begroot. Voor de volgende jaren is deze indexatie meegenomen in de Voorjaarsnota 2019-2022.
- In 2018 worden incidentele opbrengsten verwacht vanuit basaltverkoop van € 0,1 miljoen.
- Er is een incidentele opbrengst uit de verkoop van het steunpunt Blankenhammerweg en de verkoop van een kleine strook grond aan de Sterntocht aan de provincie van samen € 0,1 miljoen.
- Onlangs hebben de werkgevers en vakbonden overeenstemming bereikt over de nieuwe cao. Dit leidt niet tot financiële consequenties, omdat de loonkostenstijging al was meegenomen in de begroting 2018. Voor 2019 en volgende jaren leiden de cao-afspraken wel tot aanvullende kostenstijgingen.
- Er wordt ingehuurd vanwege onder andere ziekteverzuim bij Planvorming, Juridische Zaken en bij ICT beleid en beheer. Het tekort wordt onder andere opgevangen door ruimte op de

salarisbegroting op het gebied van Communicatie en Directie. De totale personeelslasten komen daarbij uit op € 0,1 miljoen hoger dan begroot.

- De opleidingskosten vallen naar verwachting € 0,1 miljoen hoger uit dan begroot.
- Er worden minder kosten verwacht bij het onderdeel communicatie ter grootte van € 0,2 miljoen.
- De meerkosten voor mobiele telefonie bedragen € 0,1 miljoen. In het najaar van 2018 zijn nieuwe contractafspraken gemaakt die leiden tot verlaging van kosten voor met name dataverkeer.
- Er is een aantal aanpassingen en reparaties uitgevoerd op het hoofdkantoor voor een totaalbedrag van € 0,1 miljoen.
- De inflatieruimte van € 0,5 miljoen is voor circa € 0,3 miljoen benut. Er resteert een ruimte van krap € 0,2 miljoen.
- De post voor onvoorzien van ruim € 0,1 miljoen is nog niet aangesproken.
- De RKC zal haar budget naar verwachting gedeeltelijk uitputten.
- Er worden minder gezamenlijke kosten verwacht bij Waterkracht.
- Voor het project Drontermeerdijs heeft een administratieve correctie plaatsgevonden. Dit heeft een eenmalig positief effect van € 0,3 miljoen op het verwachte resultaat 2018.
- Een doorrekening van de kapitaallasten laat een voordeel zien op de rentelasten van € 0,1 miljoen en op de afschrijvingen van € 0,2 miljoen. Dit als gevolg van vertraging van investeringen (zie paragraaf 6.5) en een aanhoudende lage rente.
- Er wordt door GBLT melding gedaan van extra belastingopbrengsten. Hiervan heeft € 0,5 miljoen betrekking op 'oude' jaren en € 0,2 miljoen op het huidige jaar. De extra belastingopbrengsten bestaan voor het grootste deel uit zuiveringsheffing bedrijven. Voor zover deze heffing betrekking heeft op het huidige jaar, heeft dit naar verwachting ook een positieve doorwerking in volgende jaren. Hier tegenover staat dat er een extra dotatie aan de voorziening dubieuze belastingdebiteuren wordt verwacht van € 0,2 miljoen. De kosten van GDI (generieke digitale infrastructuur) worden op dit moment € 0,1 miljoen lager ingeschat dan begroot.

De eerste prognose kwam uit op een negatief resultaat van € 0,8 miljoen. De huidige prognose laat een positief resultaat zien van € 1,4 miljoen. Het verschil wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een aantal incidentele meevallers in onder andere de belastingopbrengsten en verkoopopbrengsten.

6.2 VASTGESTELDE BEGROTINGSWIJZIGINGEN

Eind november 2017 heeft de Algemene Vergadering de begroting 2018 vastgesteld. In de afgelopen periode heeft de Algemene Vergadering tweemaal besloten over een voorgestelde begrotingswijziging. Deze vastgestelde begrotingswijzigingen zijn in de onderstaande tabel weergegeven.

TABEL VASTGESTELDE BEGROTINGSWIJZIGINGEN 2018 (BEDRAGEN * € 1)

Omschrijving	Programma	Baten/ Lasten	Vergaderdatum	Bedrag
Extra impuls waterbewustzijn	Algemeen	Lasten	20 februari 2018	38.000
Wijziging investering toegangsbeheer	Voldoende water	Lasten	3 juli 2018	-15.000
Totaal				23.000

Notatie begrotingswijzigingen:

- Een budgetverlaging wordt aangemerkt met een (-) teken,
- Een budgetverhoging wordt aangemerkt zonder teken

In de onderstaande tabel wordt de begrotingsomvang per programma weergegeven na verwerking van de bovenstaande begrotingswijzigingen.

TABEL NETTO LASTEN PER PROGRAMMA VÓÓR DE BERAP 2018 (BEDRAGEN * € 1.000.000)

Netto lasten per programma	Primitieve begroting	Wijzigingen Begroting	Begroting voor Berap 2018
Algemeen	25,5	0,0	25,5
Waterveiligheid	7,2	-	7,2
Voldoende water	19,6	- 0,0	19,6
Schoon water	21,6	-	21,6
Subtotaal netto lasten programma's	73,9	0,0	73,9
Waterschapsbelastingen	-72,4	-	-72,4
Dotatie egaliseringsreserve	-1,6	-	-1,6
Saldo (reserve mutatie)	0,0	0,0	0,0

Notatie begroting:

- Baten worden aangemerkt met een (-) teken
- Lasten worden aangemerkt zonder teken

6.3 IN DEZE BERAP VOORGESTELDE BEGROTINGSWIJZIGINGEN

In onderstaande tabel is het overzicht opgenomen van de voorgestelde begrotingswijzigingen per programma in deze Berap. Hierbij is gebruikgemaakt van de laatste prognose van het financiële jaarresultaat. Alleen afwijkingen van een bepaalde omvang, die onvermijdelijk lijken en waar binnen het programma geen financiële compensatie mogelijk lijkt, worden als bij- en aframingen voorgesteld. Er zit een fors verschil tussen de afgegeven prognose en de voorgestelde begrotingswijzigingen. Dit komt voort uit het feit dat de bijramingen een hogere mate van zekerheid hebben dan de in de prognose gemelde onderbestedingen.

TABEL BIJ- EN AFRAMINGEN NAAR PROGRAMMA (BEDRAGEN * € 1)

Onderwerp	Programma	Bedrag
Onderhoudskosten zuiveringen	Schoon water	82.000
Kosten slibverwerking	Schoon water	190.000
Indexatie bijdrage HWBP	Waterveiligheid	160.000
Dotatie dubieuze belastingdebiteuren	Algemeen	200.000
Kapitaallasten (rente) ¹	Alle	-100.000
Kapitaallasten (afschrijving) ¹	Alle	-200.000
Herallocatie centrale budgetten ²	Alle	0
Totale bijraming programma's		332.000
Zuiveringsheffing bedrijven huidig jaar	Opbrengsten	-185.000
Zuiveringsheffing bedrijven voorgaande jaren	Opbrengsten	-427.000

Onderwerp	Programma	Bedrag
Totale opbrengsten		-612.000
Totale aframing		-280.000

¹ Van de lagere kapitaallasten wordt 67% veroorzaakt door het programma Schoon water en 33% door het programma Algemeen. Dit wordt veroorzaakt door lagere rente en vertragingen van enkele investeringen.

² In het programma Algemeen zijn centrale budgetten opgenomen voor inflatie, optimalisatie en onvoorziene zaken. Deze budgetten worden, indien nodig, gedurende het jaar gealloceerd. Er heeft een allocatie plaatsgevonden binnen programma Algemeen van € 0,3 miljoen en naar het programma Voldoende water van € 0,1 miljoen. De herallocaties naar de overige programma's is per saldo minder dan € 0,1 miljoen.

Notatie begrotingswijzigingen:

- Een budgetverlaging wordt aangemerkt met een (-) teken
- Een budgetverhoging wordt aangemerkt zonder teken

TABEL BIJGESTELDE BEGROTING PER PROGRAMMA NA VASTSTELLING VOORGESTELDE WIJZIGINGEN (BEDRAGEN * € 1.000.000)

Netto lasten per programma	Bijgestelde begroting voor Berap	Voorgestelde wijzigingen	Bijgestelde begroting na Berap
Algemeen	25,5	0,0	25,5
Waterveiligheid	7,2	0,2	7,4
Voldoende water	19,6	0,1	19,7
Schoon water	21,6	0,0	21,6
Subtotaal netto lasten programma's	73,9	0,3	74,2
Opbrengst belastingen	-72,4	-0,6	-73,0
Dotatie egaliseringsreserve	-1,6	-	-1,6
Saldo (reserve mutatie)	0,0	-0,3	-0,3

Notatie begroting:

- Baten worden aangemerkt met een (-) teken
- Lasten worden aangemerkt zonder teken

6.4 BESTEMMINGSRESERVES

Naast de reguliere exploitatiebudgetten worden ook bestemmingsreserves benut ter dekking van uitgaven in het jaar. Begin 2018 bedroeg het totaal aan bestemmingsreserves € 1,4 miljoen. De uitgaven die ten laste komen van de bestemmingsreserves lopen vaak over meerdere jaren. De inschatting is dat de onttrekkingen aan de bestemmingsreserves in 2018 zullen uitkomen op circa € 0,5 miljoen.

Systematiek bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve wordt ingesteld door de Algemene Vergadering. Vervolgens wordt een onttrekkingsvoorstel ingediend bij de Algemene Vergadering. Na instemming met dit voorstel, kan het toegestane bedrag worden besteed. In het jaar van besteding wordt, ter grootte van het bedrag van de werkelijke besteding, het bedrag onttrokken aan de bestemmingsreserve (uiteraard maximaal tot het toegestane bedrag waarvoor onttrekking bestuurlijk is goedgekeurd).

Stand van zaken bestemmingsreserves

In de tabel hieronder wordt de stand van zaken per bestemmingsreserve gerapporteerd. In de laatste kolom is opgenomen welke bedragen nog maximaal onttrokken mogen worden in 2018. Deze bedragen zijn gebaseerd op bestuurlijke besluitvorming welke reeds heeft plaatsgevonden (door de AV goedgekeurde totaalbedragen van onttrekking minus de daadwerkelijke onttrekkingen in voorgaande jaren).

TABEL STAND VAN ZAKEN BESTEMMINGSRESERVES

Bestemmingsreserve Baggeren Almere	
De reserve is gevormd vanuit de afkoopsom die de gemeente Almere heeft betaald ter dekking van de kosten van het wegwerken van de baggerachterstanden in Almere. Inmiddels zijn de baggerachterstanden weggewerkt. Het college biedt u in de AV van oktober een voorstel aan voor herbestemming van deze gelden.	
Omvang reserve begin 2018	€ 132.313
Maximaal te onttrekken in 2018 op basis van besluitvorming	€ 132.313
Bestemmingsreserve Stedelijk water	
De reserve dient ter dekking van de kosten van het 1e en 2e maatregelenprogramma stedelijk water en een aantal aanvullende maatregelen. Inmiddels is dit project afgerond. Het college biedt u in de AV van oktober een voorstel aan voor herbestemming van deze gelden.	
Omvang reserve begin 2018	€ 26.897
Maximaal te onttrekken in 2018 op basis van besluitvorming	€ 26.897
Bestemmingsreserve Duurzame oevers	
Begin 2018 heeft de AV besloten de nog te maken kosten van de doorgeschoven kilometers en een deel van de kosten van het project Grote Trap te doteren aan de bestemmingsreserve duurzame oevers.	
Omvang reserve begin 2018	€ 750.000
Maximaal te onttrekken in 2018 op basis van besluitvorming	€ 750.000
Bestemmingsreserve Duurzame energie	
De reserve is ingesteld voor de (onderzoeks)uitgaven die gemoeid zijn met het realiseren van de verduurzamingsopgave van Zuiderzeeland. De bestemmingsreserve was bij aanvang € 1.000.000. Voor het jaarplan 2016 heeft de AV ingestemd met een onttrekking van € 338.900, voor het jaarplan 2017 € 200.500 en voor het jaarplan 2018 € 456.000.	
Omvang reserve begin 2018	€ 536.340
Maximaal te onttrekken in 2018 op basis van besluitvorming	€ 531.740

6.5 INVESTERINGEN

In de meerjarenbegroting is voor het jaar 2018 rekening gehouden met een totaal investeringsvolume van € 12 miljoen. Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota door de Algemene Vergadering (de investeringsplanning) is dit bedrag bijgesteld naar € 13,2 miljoen.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de verwachte investeringsrealisatie per programma. De verwachte realisatie ten opzichte van de investeringsplanning bij de Voorjaarsnota komt uit op 85% en ligt daarmee in lijn met voorgaand jaar. De belangrijkste oorzaak van het achterblijvende percentage ligt in een vertraging van investeringsprojecten om verschillende redenen (het betreft dan onder andere latere start van het project IJsselmeerdijk en het pakket duurzaamheid van Samen Beter Werken wat grotendeels in 2019 wordt opgepakt). In de programmahoofdstukken is een verdere toelichting gegeven over de voortgang van de grote, speciale investeringen.

TABEL RAMING INVESTERINGSUITGAVEN VOOR HET JAAR 2018 (BEDRAGEN * € 1.000.000)

Type investering	Programma	Begroting 2018	Inv plan 2018-2021 ¹	Verwachte real tov inv. plan
Speciale investeringen	Algemeen	-	-	- %
Speciale investeringen	Waterveiligheid	0,5	0,5	0%
Speciale investeringen	Voldoende Water	0,4	0,3	100%
Speciale investeringen	Schoon Water	1,0	0,9	100%
Subtotaal speciale investeringen		1,9	1,7	68%
Reguliere investeringen	Algemeen	1,8	2,5	75%
Reguliere investeringen	Waterveiligheid	2,1	1,5	80%
Reguliere investeringen	Voldoende Water	3,2	3,8	83%
Reguliere investeringen	Schoon Water	3,0	3,7	104%
Subtotaal reguliere investeringen		9,7	11,5	88%
Totalen		12,0	13,2	85%

6.6 RISICOPARAGRAAF

In het jaarverslag 2017 zijn de volgende risico's opgenomen die nog actueel zijn en waarvan de omvang relatief groot is:

Energiebelasting

Met de Belastingdienst loopt al langere tijd een discussie over de correcte toepassing van de zogenaamde complexbepaling bij energiebelasting. Bij toepassen van deze complexbepaling kunnen meerdere aansluitingen op elektriciteit als één worden gezien waardoor wij als afnemer gunstiger door de verschillende schijven van de energiebelasting lopen. Waterschap Zuiderzeeland heeft voor de zuiveringstaak de complexbepaling goed toegepast. Bij de bemalingstaak is dat nog de vraag. De Belastingdienst doet nog onderzoek of het waterschap dit in voorgaande jaren correct heeft toegepast. Indien het eindresultaat voor het waterschap negatief uitvalt, kan dit leiden tot een aanzienlijke naheffing. Vanaf 2015 past het waterschap geen complexbepaling meer toe bij aansluitingen t.b.v. de bemalingstaak. Bij aansluitingen voor de zuiveringstaak overigens wel. De aanvraag hiervoor heeft het waterschap aan het begin van het jaar gedaan zonder standpunt in te nemen of het dat in het verleden correct heeft toegepast.

Schadeclaims

In de bestuursrapportage is opgenomen dat de omvang van het financieel risico van de schadedossiers € 1,3 miljoen bedraagt. Tussen het opstellen van de bestuursrapportage en de jaarrekening zijn hierin geen significantie wijzigingen opgetreden.

Tariefdifferentiatie wegen

In december 2017 heeft het Gerechtshof Arnhem - Leeuwarden onze belastingorganisatie GBLT in het ongelijk gesteld in een zaak die aanhangig was gemaakt door de provincie Flevoland. Punt van dispuut was over welk deel van de wegen tariefdifferentiatie kan worden toegepast. GBLT baseert zich op het standpunt dat dit moet worden toegepast op de weg inclusief alle hieraan dienstbare oppervlaktes, zoals wegbermen. Volgens de provincie Flevoland kan slechts op het verharde oppervlak differentiatie worden toegepast. Het Gerechtshof Arnhem - Leeuwarden is meegegaan in het standpunt van de provincie Flevoland. GBLT is in cassatie gegaan tegen deze uitspraak. Het financiële risico bedraagt voor de afgelopen jaren ca. € 0,1 miljoen.

Drontermeerdijk

Het dijkversterkingsproject Drontermeerdijk maakt deel uit van het gebiedsproject IJsseldelta Zuid Fase II. In september 2016 heeft de Algemene Vergadering ingestemd met de hoofdlijnen van de bestuursovereenkomst voor de planuitwerkingsfase van dit project. De plannen worden nu uitgewerkt. Bij de uitwerking komen aandachtspunten en risico's naar voren, die zo goed mogelijk worden beheerst. In de bestuursovereenkomst ligt de afspraak vast dat het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (het Rijk) de enige financier van het project is met daarbij een

¹ De in deze kolom weergegeven bedragen zijn ramingen van investeringsuitgaven voor het jaar 2018. Deze kunnen afwijken van bedragen die in de programma-hoofdstukken zijn genoemd bij het krediet. De realisatie van uitgaven voor een krediet kan over meerdere jaren verspreid worden.

taakstellend budget. Het project is qua aard en financiële omvang een groot project wat aandacht vraagt in de sturing en beheersing.

6.7 FINANCIERING/TREASURY

Voor de financiering van de lopende investeringsprojecten zijn in het jaar 2018 geen langlopende geldleningen afgesloten. Wel heeft het college besloten om een lening met uitgestelde storting aan te gaan voor het Windpark Hanze. Hiermee wordt het renterisico op de te verstrekken achtergestelde lening aan Windpark Hanze beperkt. De verwachting is dat in het resterende deel van 2018 verder geen nieuwe langlopende leningen afgesloten zullen worden.

Maximale korte financiering tegen zeer lage rente

Het waterschap streeft er bij de invulling van de financieringsbehoefte naar om maximaal gebruik te maken van de kortlopende financieringsmogelijkheden omdat de rente op kortlopende schulden doorgaans lager is. Voor het grootste deel van de kortlopende financieringsbehoefte zijn dit jaar tot op heden kasgeldleningen afgesloten. In de huidige marktomstandigheden met zeer lage renteniveaus is dat mogelijk geweest tegen negatieve rentepercentages (circa -0,38% op jaarbasis). Dit heeft overigens nog niet geleid tot overschrijding van de kasgeldlimiet. Dit komt onder andere omdat de aanslagoplegging vanuit GBLT tijdig heeft plaatsgevonden en de belastinginkomsten daarmee eerder binnenkomen dan vorig jaar.

Bijlage I: Integrale rapportage duurzaamheid

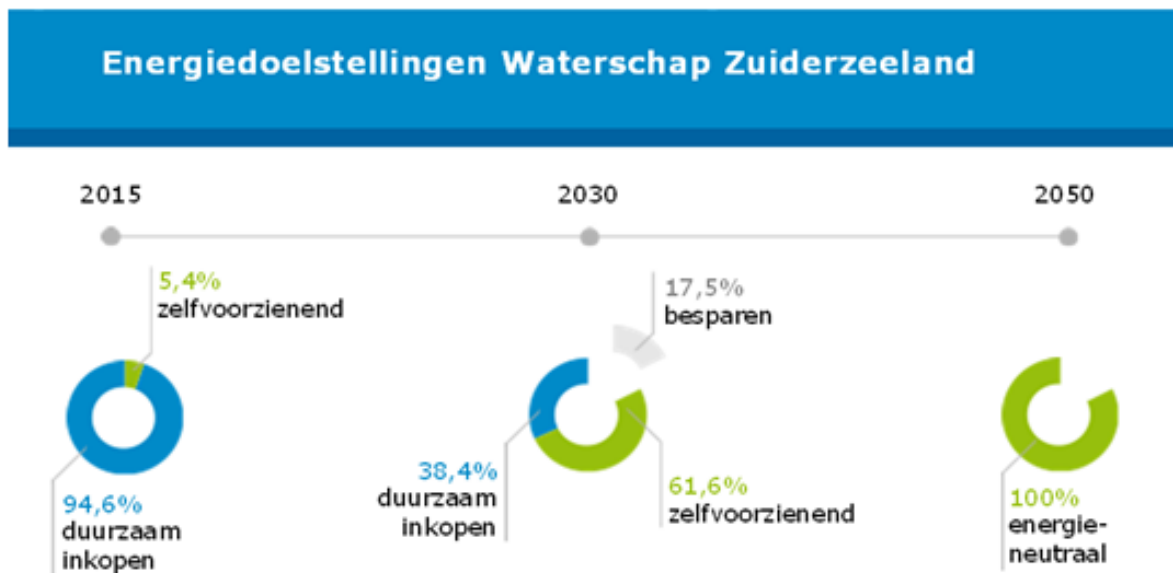
In deze bijlage rapporteren we integraal over de verduurzaming van het waterbeheer in Flevoland. Duurzaamheid krijgt aandacht in alle taken van het waterschap. Daarbij hebben we vooral aandacht voor de onderwerpen energie, grondstoffen, inkoop en mobiliteit. De voortgang op deze onderwerpen lichten we hieronder toe.

Energie

Zuiderzeeland is op meerdere fronten aan de slag om de energiedoelen te behalen. Zowel op het gebied van besparen als op het gebied van zelfvoorzienendheid. In het afgelopen jaar zijn er grote stappen gezet met zon-, wind- en biogasprojecten, waardoor 100% doelrealisatie qua zelfvoorzienendheid al veel eerder dan gepland in beeld komt.

In het Masterplan Duurzame Energie is opgenomen, dat het waterschap in 2020 30% energie-efficiency wil realiseren ten opzichte van 2005. De andere energiedoelen uit het masterplan zijn opgesteld vanuit het referentiejaar 2015 en zijn weergegeven in figuur 1. De doelstelling is om in de periode tot 2030 een besparing van 17,5% te realiseren op ons energieverbruik. In 2030 willen we in de waterketen 100% en in het watersysteem 40% zelfvoorzienend zijn. Gecombineerd is dat 61,6% zelfvoorzienendheid waterschapsbreed. Figuur 2 op de volgende bladzijde laat de stand van zaken van de realisatie van deze doelen zien.

Figuur 1: Doelstelling energie Waterschap Zuiderzeeland

We werken volop aan de realisatie van deze doelen. Qua besparing is inmiddels 5,3% gerealiseerd en bijna 6,8% is in uitvoering. We zijn nu 17,3% zelfvoorzienend en met de projecten die op dit moment al in uitvoering zijn, bereiken we 18,7% zelfvoorzienendheid. Om het resterende deel van de doelstelling te halen, zijn projecten in voorbereiding. Met name de samenwerking met Windpark Hanze kan ertoe leiden dat het waterschap in 2023 al volledig klimaatneutraal is, waarmee de energiedoelstelling voor 2050 reeds in 2023 ruimschoots gehaald kan worden. Hiermee ligt de uitvoering van het Masterplan Duurzame Energie voor op schema.

Stand van zaken juli 2018

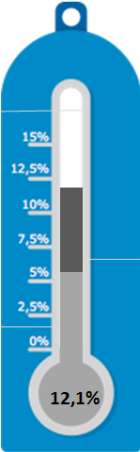
Besparing

Doel 2030
17,5%

In uitvoering
6,8 %

Gerealiseerd
5,3 %

12,1%

Zelfvoorzienend

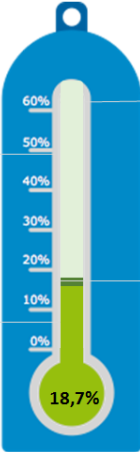
Doel 2030
61,6%

In voorbereiding
tot 100%

In uitvoering
1,4 %

Gerealiseerd
17,3%

18,7%

Figuur 3: Status realisatie doelstellingen per maatregel uit het Masterplan Duurzame Energie

Maatregel Masterplan	Overzicht projecten	Doel	■ gerealiseerd ■ in uitvoering ■ in voorbereiding
1. Energie besparen in het watersysteem	Renovatie gemaal Vissering Slim malen (duurzame pompregeling) Optimaliseren waterinlaten Assetmanagement gemalen Assetmanagement gemalen	9,1% besparen	
2. Energie besparen in de waterketen	Beluchting Almere 'Good housekeeping' (procesoptimalisatie) Optimalisatie sliblijn Tollebeek Torwash AWZI Almere Annamox/DEMON AWZI Dronten	7,1% besparen	
3. 100% zelfvoorzienende zuiveringen met biogas en zonne-energie in 2030	Extra biogas met Ephyra en Torwash Zonneweides AWZI's Dronten, Zeewolde (fase 1+2) en Almere	34,5% zelf opwekken	
4. 40% zelfvoorzienende bemaling in 2030 met wind-, zon- en thermische energie	Zonnepanelen op daken gemaal Blocq van Kuffeler, Wortman en gemaal Lovink Zonneweide op terreinen en dijken (Knard.) Eigen windturbine(s) Koudelevering gem. Vissering (thermisch)	26,4% zelf opwekken	
5. Aan de slag met de circulaire economie	Ontwikkelen van een grondstoffenstrategie (Masterplan Grondstoffen)		
6. Energieneutrale kantoren	Maatregelenpakket renovatie hoofdkantoor (besparen) Zonnepanelen regiokantoren (zelf opwekken)	1,3% besparen 0,8% zelf opwekken	
7. Mobiliteit	Opstellen aanpak voor de verduurzaming van de mobiliteit (woon-werk, zakelijk, wagenpark)		

De belangrijkste mijlpalen voor 2018 die bijdragen aan de realisatie van de energiedoelstellingen zijn:

- het besluit tot het aangaan van de samenwerking met Windpark Hanze;
- de realisatie van zonneweides op de AWZI's Almere en Zeewolde. De zonneweides op drie gemalen zijn aanbesteed;
- de opstart van de slibvergistingsinstallatie Ephyra;
- het opstarten van de dialoof fase met marktpartijen voor de renovatie en verduurzaming van gemaal Vissering;
- op gemaal Buma loopt een pilot Slim Malen.

Hoewel Zuiderzeeland goed op weg is, is de landelijke en regionale energietransitie nog lang niet afgerond. Daarom verlegt Zuiderzeeland zijn inspanning op energiegebied naar het faciliteren van de regionale energietransitie. Bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van assets en het faciliteren van energieprojecten van derden. De focus ligt hierbij op warmte en koude uit oppervlaktewater en het beschikbaar stellen van terrein (bijvoorbeeld dijken) voor zonneweides. In het afgelopen halfjaar zijn voorbereidingen opgestart of en hoe dit mogelijk gemaakt kan worden.

Bestemmingsreserve duurzame energie

In 2015 is een bestemmingsreserve Duurzame Energie ingesteld voor onderzoek en ontwikkeling van duurzame energieprojecten. In onderstaande tabel is de stand van zaken m.b.t. de bestemmingreserve weergegeven.

Bestemmingsreserve Duurzame Energie	
Oorspronkelijk bedrag reserve	€ 1.000.000
Af: besteding Masterplan Duurzame Energie (obv realisatie)	€ 62.700
Energie en Gemalen fase 2 (obv realisatie)	€ 276.200
Masterplan Grondstoffen (obv realisatie)	€ 39.500
Malen op Zon en Wind (verwachte totale besteding)	€ 161.000
Jaarplan Duurzame Energie 2018 (verwachte totale besteding, conform begroting)	€ 456.000
Subtotaal verwachte bestedingen	€ 995.400
Restsaldo	€ 4.600

Kredietvotingen investeringen in verduurzaming

In het Masterplan Duurzame Energie is voor de periode 2016 – 2020 een maatregelenpakket opgenomen ter grootte van € 22,1 miljoen. Hiervan was € 9,9 miljoen bestemd voor bestaande maatregelen en € 12,2 miljoen voor nieuwe maatregelen. Daarnaast is in de meerjarenbegroting apart rekening gehouden met de duurzame renovatie van gemaal Vissering. Onderstaande tabel geeft de stand van zaken m.b.t. de door de AV goedgekeurde (gevoteerde) kredieten uit dit maatregelenpakket.

Omschrijving	Bedrag	Toelichting
Masterplan Duurzame Energie: bestaande maatregelen	€ 9.900.000	
Masterplan Duurzame Energie: aanvullende maatregelen	€ 12.200.000	
Masterplan Duurzame Energie: totaal maatregelen	€ 22.100.000	
<u>Reeds door AV gevoteerd krediet</u>		Verwachting ingebruikname
Maatregelen Zon Waterketen	€ 2.879.000	2017, 2018
Maatregelen Zon Watersysteem	€ 533.500	2018, 2019
Ephyra	€ 4.000.000	eind 2017
Optimalisatie waterinlaten	€ 265.000	eind 2019
Beluchting AWZI Almere	€ 3.700.000	reeds in gebruik genomen
Duurzaamheidspakket hoofdkantoor Lindelaan	€ 1.300.000	reeds in gebruik genomen
Totaal reeds gevoteerd	€ 12.677.500	

Tegenover de extra kapitaallasten die voortkomen uit de investeringen staan besparingen in de exploitatielasten (terugverdientijd) die vanaf de datum van ingebruikname zijn ingerekend in de huidige meerjarenbegroting.

Van de € 12,2 miljoen die in de periode tot 2020 beschikbaar was voor nieuwe maatregelen is voor € 3,726 miljoen aan maatregelen gerealiseerd of in ontwikkeling. Het restsaldo van € 8,474 miljoen is nog beschikbaar voor financiering van nieuwe investeringen die voortkomen uit het MDE. Bij de besluitvorming tot het aangaan van de samenwerking met Windpark Hanze is besloten om de nog uit te voeren investeringen in het kader van het MDE, ter grootte van totaal € 14,474 miljoen, uit de meerjarige investeringsplanning te halen op het moment van financial close. Het betreft het genoemde restsaldo van € 8,474 miljoen plus het in het MDE genoemde investeringsbedrag voor windprojecten van € 6 miljoen voor de periode tussen 2020 en 2030.

Grondstoffenwinning

De transitie van een wegwerpeconomie naar een circulaire economie is ook een onderwerp in de duurzaamheidsaanpak van Zuiderzeeland. Landelijk is afgesproken om in 2050 100% circulair te zijn. In het afgelopen jaar heeft Zuiderzeeland zich hieraan gecommitteerd. Begin 2018 heeft Zuiderzeeland de Ontwikkelagenda grondstoffen vastgesteld. Hierin hebben we onze ambities en doelen opgenomen. De ontwikkelagenda geeft aan hoe we alle kansen voor grondstoffenwinning die op ons afkomen afwegen. Vooropstaat afwegen op basis van maatschappelijke waarde. Hiervoor hebben we een value-case-methodiek ontwikkeld en toegepast. De komende jaren gaan we ons richten op het verwaarden van biomassa en zuiveringsslib.

De pilot rond biomassa aan de Wisentweg, samen met een aantal andere partijen, voor het zelf composteren van tocht- en slootmaaisel is om financiële redenen niet doorgegaan. Als alternatief worden momenteel de mogelijkheden onderzocht om op verzoek van een agrariër in de Noordoostpolder tochtmaaisel af te leveren voor verwerking tot compost op eigen terrein.

Voor de AWZI Zeewolde is bekeken of een positieve businesscase te behalen is voor cellulose. Op dit moment is het niet realiseerbaar. Zuiderzeeland blijft voorsnog wel lid van de koplopergroep, waarin samengewerkt wordt aan twee mogelijke producten die op de markt kunnen worden afgezet.

De TORWASH pilotinstallatie is klaar voor gebruik op AWZI Almere. Met deze technologie kan zuiveringsslib zonder toevoeging van hulpstoffen voor een groot deel worden ontwaterd. Ook kan meer biogas uit zuiveringsslib worden gehaald en fosfor als potentiële grondstof worden teruggewonnen. In de tweede helft van 2018 wordt er onderzoek uitgevoerd met deze installatie. De resultaten van dit onderzoek zijn naar verwachting eind 2018 bekend.

De onderwerpen energie en grondstoffen hangen onlosmakelijk met elkaar samen. De circulaire opgave is groot, maar de beschikbare capaciteit is beperkt. Nu ligt er veel nadruk op energie en veel minder op grondstoffen. We zijn daarom gestart met de voorbereiding van een integraal duurzaamheidstraject om voor de komende jaren doelen en prioritering op elkaar af te stemmen. Naast energie en grondstoffenwinning krijgen ook andere duurzaamheidsonderwerpen zoals duurzaam inkopen hierin een plek.

Mobiliteit

Uit de klimaatmonitor blijkt dat 9% van de CO₂-uitstoot van het waterschap wordt veroorzaakt door vervoer t.b.v. het waterschap (incl. woon-werk). Mogelijkheden om dit te reduceren worden onderzocht. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar dienstverkeer, maar ook met betrekking tot het woon-werkverkeer wordt onderzocht of en hoe medewerkers gestimuleerd kunnen worden om te kiezen voor duurzamer vervoer. In samenwerking met een vijftal andere waterschappen zijn de raamcontracten voor het leasewagenpark opnieuw aanbesteed, waarbij duurzaamheid naast kosten een belangrijk criterium is geweest. Er zijn leveranciers gecontracteerd die te allen tijde in staat moeten zijn zo duurzaam mogelijke wagens te leveren (conform laatste stand van de techniek).

Inkoop

In 2018 zijn vier pilots met betrekking tot Duurzaam GWW afgerond. Dit betreft het maken van ambitieswijzers voor: Maaien, Baggeren, Vissering en het maken van een omgevingswijzer voor Drontemeerdijk. Duurzaamheid wordt meegenomen als belangrijk criterium in de aanbesteding van gemeal Vissering. De aanbesteding voor schoonmaakmiddelen voor de industriële schoonmaak is afgerond. Er zijn grotendeels biobased schoonmaakmiddelen ingekocht, waarbij het aantal kankerverwekkende stoffen is gereduceerd en de afbreekbaarheid van stoffen is gemaximaliseerd.

Bijlage II: Overzicht voortgang maatregelen

Programma Algemeen

Toekomstbestendige waterbeheerder	2017	2018
Uiterlijk in 2018 hebben we inzicht in onze inhoudelijke, bestuurlijke en organisatorische opgaven richting de toekomst (scope tot 2045).		
Uiterlijk in 2018 hebben we inzicht in mogelijke handelingsperspectieven en transitiepaden om op robuuste wijze de toekomst tegemoet te blijven treden.		
Regelgeving, vergunningverlening en handhaving	2017	2018
In de periode tot aan de inwerkingtreding starten pilots om te leren werken met de Omgevingswet.		
Het waterschap gaat in de periode tot 2019 zijn vergunningverleningsproces op een makkelijke manier toegankelijk maken voor inwoners en bedrijven.		
Het waterschap gaat uiterlijk in 2019 volledig voldoen aan de kwaliteitscriteria Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) Waterbeheer.		
Calamiteiten zorg	2017	2018
Het waterschap zorgt voor actuele bestrijdings- en calamiteitenplannen. Jaarlijks voert het waterschap meerdere oefeningen uit.		
In 2018 zorgt het waterschap voor duidelijkheid onder eigenaren, gebruikers en medeoverheden in de buitendijkse gebieden over de rolverdeling bij calamiteiten. Hiertoe start het waterschap in 2017 een dialoog met gemeenten.		
Duurzaamheid Innovatie & Energie	2017	2018
Het waterschap geeft uitvoering aan het innovatieprogramma.		
Internationale samenwerking	2017	2018
Het waterschap draagt actief bij aan de VN Sustainable Development Goal voor water, vooral op het vlak van integraal waterbeheer, good governance en sanitatie.		
Het waterschap wil zich in de komende planperiode via de Dutch Water Authorities zowel in binnen- als buitenland nadrukkelijker positioneren op het gebied van internationale samenwerking.		
Communicatie	2017	2018
Het waterschap geeft uitvoering aan de communicatiestrategie.		
Watertoets en waterkader	2017	2018
Het waterschap evalueert in een continu proces het waterkader.		
Het waterschap geeft, uiterlijk in 2019, vorm aan en neemt deel aan participatieve beleids- en plantrajecten.		
Het waterschap heeft zijn rol in het stedelijk gebied uiterlijk in 2018 geprofessionaliseerd.		

Het waterschap past het Afwegingskader initiatieven derden toe en zal dit in 2019 evalueren.		
Het waterschap streeft naar tijdig signaleren van en inspelen op ruimtelijke initiatieven.		
Samen met medeoverheden geeft het waterschap vorm aan de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie.		
Het waterschap heeft, uiterlijk in 2018, een visie over water in het stedelijk gebied ontwikkeld over hoe het waterschap omgaat met zijn omgeving bij opgaven in het stedelijk gebied.		

Financiën	2017	2018
Begin 2018 wordt het reservebeleid van Waterschap Zuiderzeeland geëvalueerd en indien nodig herzien.		

Informatie	2017	2018
Het waterschap zorgt voor betrouwbare informatievoorziening, implementeert de kaders voor informatieveiligheid waarbij de zorg voor informatieveiligheid wordt ingebed in de organisatie.		
Het waterschap maakt waar mogelijk zijn processen en diensten digitaal om zo het fundament te leggen voor de digitale overheid en innovaties in de bedrijfsvoering.		
Het waterschap houdt de datakwaliteit op orde, realiseert een veilige infrastructuur voor het actief en open delen van gegevens met de omgeving.		
Het waterschap zorgt voor de benodigde gegevensaansluitingen in de overheidsketen, waarmee we onder andere invulling geven aan de Omgevingswet.		
Het waterschap initieert continue informatie-innovaties waarmee we invulling geven aan een maatschappelijke behoefte of omdat we er voordeel mee kunnen halen in kwalitatieve of financiële zin.		

Organisatie en personeel	2017	2018
Jaarlijks evalueren en indien nodig aanpassen van het opleidingsaanbod van de ZZL Academie, om de vakbekwaamheid en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers te faciliteren.		
Verder uitwerken van de cao-afspraken omtrent mobiliteit, om een bijdrage te leveren aan de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers.		

Programma Waterveiligheid

Beheer en onderhoud	2017	2018
Het waterschap voert periodieke onderhouds-, inspectie- en schadeherstelwerkzaamheden uit.		
Het waterschap implementeert het nieuwe kader zorgplicht primaire waterkeringen en past dit toe.		
In 2018 evalueren en waar nodig aanpassen van het beleid waterkeringen en medegebruik.		

Primaire keringen - nieuwe normering	2017	2018
Het waterschap wil maatschappelijke meerwaarde creëren door kansen vanuit de samenleving te benutten bij het uitwerken van onze waterveiligheidsopgave.		

Uiterlijk 2022 beoordeelt het waterschap alle primaire waterkeringen aan de nieuwe veiligheidsnormen en brengt op basis daarvan indicatief de hieruit voortvloeiende opgave in beeld.

Regionale keringen	2017	2018
Het waterschap zorgt ervoor dat alle door de provincie aangewezen regionale buitendijkse keringen in 2018 voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Verordening voor de fysieke leefomgeving Flevoland.		
In 2018 toetst het waterschap de regionale buitendijkse gebieden waarvoor de zorgtaak al is geïmplementeerd aan de provinciale veiligheidsnormen.		
In 2018 evalueert het waterschap het waterschapsbeleid en de beleidsregels voor de regionale buitendijkse keringen.		
Het waterschap maakt voor 2019 afspraken met de provincie over de toekomstige status van de keringen achter de Kadoelerkeersluis die de primaire status verliezen.		
Waterschap Zuiderzeeland beoordeelt de regionale waterkering bij Lemmer-Zuid uiterlijk in 2018.		

Keringen - Projecten	2017	2018
Waterschap en provincie organiseren in 2018 een maatschappelijk proces Knardijk om in gesprek te gaan over de nieuwe mogelijkheden die het vervallen van de regionale status met zich meebrengt.		
In 2018 wordt een besluit genomen over het al dan niet aanwijzen van kades als overige kering.		
Het waterschap versterkt uiterlijk in 2021 de Drontermeerdijk tot de Revedam.		

Programma Voldoende Water

Zorgplicht Voldoende water	2017	2018
Het waterschap zoekt vanaf 2017 naar mogelijkheden om in een deel van ons beheergebied, aangelanden te laten participeren in beheer en onderhoud van het watersysteem. Uiterlijk in 2019 moet duidelijk zijn wat de gewenste manier van werken is.		
Het waterschap voorkomt graafschade aan de keringen door muskusratten, beverratten en mollen te vangen.		
Het waterschap vult de zorgplicht voor het watersysteem in door de legger actueel te houden en door planmatig beheer en onderhoud van het watersysteem, de gemalen en de kunstwerken.		
In 2018 verkent het waterschap de mogelijkheden van flexibeler peilbeheer.		
In 2018 zijn aangelanden zich bewust van het belang van een juiste profilering van sloten en zijn deze in 2021 zodanig op orde dat wateroverlast wordt voorkomen.		
Jaarlijks voert het waterschap zijn plan uit voor het meten en monitoren van waterstanden en debieten.		
Vanaf 2016 onderzoekt het waterschap hoe het maaisel dat vrijkomt uit watergangen, taluds, plasbermen, dijken e.d. op duurzame en kosteneffectieve wijze kan worden verwerkt.		
In 2018 herijkt het waterschap zijn operationeel grondwaterbeleid.		

Belevingswaarde	2017	2018
Het waterschap stimuleert het medegebruik van het watersysteem en keringen door inzet van het Dijk & waterfonds.		
In 2020 wordt het kader voor beheer en onderhoud van cultuurhistorische objecten geëvalueerd.		

Wateroverlast	2017	2018
Het waterschap heeft en houdt zicht op de kans op wateroverlast.		
In bodemdalingsgebieden draagt het waterschap middels onderzoek en advies bij aan het op lange termijn realiseren van de transformatie naar passend landgebruik en passende normen.		
Om lokale wateropgaven op te lossen en bodemdalingsgebieden op de korte termijn te optimaliseren: afwegen, plannen en uitvoeren van technische maatregelen tot een maatschappelijk aanvaardbaar kostenniveau (MKBA).		

Waterberging	2017	2018
Het waterschap stimuleert agrariërs om via duurzaam bodembeheer het waterbergend vermogen op de landbouwkavel te behouden of te vergroten.		

Droogteschade	2017	2018
Het waterschap ontwikkelt in 2018 het beleid voor waterbeschikbaarheid over vraag en aanbod van zoetwater.		

Programma Schoon Water

Kaderrichtlijn Water	2017	2018
Uiterlijk 2021 legt het waterschap een vispassage aan voor soorten die van de rijkswateren naar de Noordoostpolder trekken.		
Uiterlijk 2021 legt het waterschap, al dan niet in samenwerking met gebiedspartijen, 40% natuurvriendelijke en/of duurzame oevers aan langs de waterlichamen 'tochten' in Flevoland.		
Voor 2019 onderzoekt het waterschap hoe de vismigratie binnen de polders verder kan worden verbeterd om de KRW-doelstellingen voor vis te bereiken en neemt uiterlijk 2021 de noodzakelijke maatregelen.		
Voor 2020 inventariseert het waterschap hoe de vismigratie tussen de rijkswateren en Flevoland verder is te verbeteren en programmeert waar nodig maatregelen.		

Exoten	2017	2018
Uiterlijk 2018 onderzoekt het waterschap met welke inrichtings- en beheermaatregelen de vestiging en verspreiding van exoten zo veel mogelijk kan worden beperkt.		
Vanaf 2016 gaat het waterschap het bewust en onbewust uitzetten van exoten en de verspreiding ervan zoveel mogelijk tegen.		

Overige wateren	2017	2018
In de periode tot en met 2021 leidt het waterschap, samen met de betrokken gebiedspartners, voor niet-KRW waterlichamen doelen af voor regionale (ecologische) en fysisch-chemische parameters, inclusief nutriënten.		
Beheer en onderhoud	2017	2018
Voor 2018 onderzoekt het waterschap hoe het maaisel, dat in landelijk gebied vrijkomt uit het natte profiel van de watergangen, zo snel mogelijk kan worden verwijderd.		
Chemische oppervlaktewaterkwaliteit	2017	2018
Uiterlijk 2018 inventariseert het waterschap het vóórkomen van resistente bacteriën en relevante emissiebronnen van resistente bacteriën in zijn beheergebied.		
Uiterlijk eind 2018 implementeert het waterschap de nieuwe prioritaire stoffenrichtlijn in het monitoringsprogramma.		
Uiterlijk 2020 inventariseert het waterschap het vóórkomen van microplastics, relevante emissiebronnen van microplastics en risico's in zijn beheergebied.		
Samen met milieuorganisaties voert het waterschap activiteiten uit om bij bedrijven en bewoners bewustzijn te creëren van stoffen die niet in het water thuishoren (vet, microplastics).		
Het waterschap zet gedurende de planperiode in op het terugdringen van zwerfvuil in en langs het water.		
Uiterlijk 2021 verkent het waterschap in samenwerking met producenten, voorschrijvers en gebruikers de kansrijkheid van maatregelen om de emissies van geneesmiddelen voor mens en dier te verminderen.		
Voor 2019 inventariseert het waterschap het voorkomen van geneesmiddelen voor mens en dier en relevante emissiebronnen van geneesmiddelen voor mens en dier in zijn beheergebied.		
Nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen	2017	2018
Het waterschap agendeert de problematiek rondom nutriënten, gewasbeschermings- en onkruidbestrijdingsmiddelen via de Unie van Waterschappen en Bureau Brussel op nationaal en Europees niveau.		
Via het Actieplan Bodem en Water Flevoland voert het waterschap in samenwerking met de sector kansrijke en effectieve maatregelen uit om de emissies van nutriënten en gewasbeschermings- en onkruidbestrijdingsmiddelen te beperken.		
Voor 2021 stelt het waterschap water- en nutriëntenbalansen op voor de verschillende afdelingen in de Noordoostpolder en Zuidelijk en Oostelijk Flevoland.		
Zwemwater	2017	2018
Aan de hand van zwemwaterprofielen volgt het waterschap de zwemwaterkwaliteit en neemt zo mogelijk maatregelen om de waterkwaliteit op de zwemwaterlocaties te verbeteren.		
Het waterschap monitort de zwemwaterkwaliteit op potentiële zwemwaterlocaties en adviseert de provincie hierover.		
Robuust afvalwatersysteem	2017	2018
Het waterschap stelt in de periode tot en met 2021 samen met gemeenten		

integrale plannen op over (afval)water in stedelijk gebied.

Het waterschap stelt in 2018 beleidsregels op voor gebiedsgericht beleid in het buitengebied en voor de afweging centraal/decentraal zuiveren bij nieuwe ontwikkelingen.

Uiterlijk in 2018 brengt het waterschap de kosten en baten van de verwijdering van nutriënten en medicijnresten op de AWZI's in beeld.

Doelmatig beheer

2017

2018

Het waterschap stelt in 2018 beleidsregels op voor het stabiel houden van het aanbod van afvalwater naar de zuivering.

Het waterschap zet gedurende de planperiode de invoering van assetmanagement voort.

Het waterschap voert het maatregelprogramma (2014 t/m 2020) uit dat is opgesteld in de Samenwerking Afvalwaterketen Flevoland voor het behalen van de financiële doelstelling uit het regionaal bestuursakkoord water.

Het waterschap treft in de planperiode effectieve maatregelen om de discrepantie tussen inkomsten en kosten van zuivering terug te brengen tot een acceptabel niveau.

Duurzame, klimaatbestendige en energiezuinige inrichting

2017

2018

Het waterschap neemt gedurende de planperiode maatregelen die ertoe bijdragen dat de afvalwaterketen in 2035 100% zelfvoorzienend is. Daarmee geeft het waterschap invulling aan de energiestrategie.

Het waterschap onderzoekt gedurende de planperiode hoe het gehele afvalwatersysteem in 2030 klimaatbestendig ingericht kan zijn.

Het waterschap onderzoekt in 2018 de haalbaarheid van broeikasgasreducerende maatregelen.

Het waterschap stelt in 2017 een grondstoffenstrategie op en realiseert in 2020 een slibstrategie.

